NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 12831

KINDER

Deborah Tarant

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

קינדער

אנפאנגער לערנבוך
פארן ערשטן יאר

צווייטע רעווידירטע אויפלאגע

צוזאמענגעשטעלט פון:

ד. טאראנט און ב. פרידמאן

[illegible] יידישע ביבליאטעק
און פרעסע ארכיוו

פארלאג:

אינטערנאציאנאלער ארבעטער ארדן

32 יוניאן סקווער

ניו יארק, 1931.

צו דער צווייטער אויפלאגע

אין דער צווייטער אויפלאגע האבן מיר געמאכט א גרינטלאכע רעוויזיע און צוגעפאסט דאס בוך אין הסכם מיט דעם פראגראם פון די אידישע קינדערשולן באם אינטערנאציאנאלן ארבעטער ארדן.

דער מאטעריאל איז צעטיילט געווארן לויטן אינהאלט אף צוויי אפטיילונגען. אין דער ערשטער אפטיילונג גייען ארײן פארשידענע טעמעס: חיות, פויגל, ארבעטער און ארבעטער-קאמף, לענין, באוועגן, ארבאנד, צייטן פון יאר און אנדערע.

דער מאטעריאל איז ניט שטרענג צונויפגעשטעלט געווארן צו די טעמעס, ווייל עס איז נאך שווער צו קאנצענטרירן די אויפמערקזאמקייט פון אנפאנגער אף איין טעמע א לענגערע צייט.

די צווייטע אפטיילונג אנטהאלט שוין מער אין קאנצענטרירטן מאטעריאל פאר דעם פראיעקטן-פלאן, וואס די אי. א. א. שולן האבן אנגענומען.

אין דער צווייטער אויפלאגע האבן מיר ארײנגעפירט מער נײגעשריבענע טעקסטן, מער בעלעטריסטיק און לייענאיבונגען, רעכענענדיק זיך מיטן פארלאנג פון די לערער.

די צונויפשטעלער.

ניו יארק, מערץ, 1931

Copyright, 1931
by the International Workers' Order
32 Union Square, New York

Myeld Printing Co., Inc. 161 Grand St., New York

צו די לערער

מיר האבן זיך באמיט צוזאמענצושטעלן דאס בוך אזוי, אז דער לערער זאל דארפן אנווענדן דעם מינימום אנווייזונגען פארן קינד; און דער זעלבער צייט, זאל דאס לערנען לייענען און שרייבן פארקומען מיט דער גרעסטער עקאנאמיע פון קרעפט און צייט. די וויכטיקייט דערפון פאר אונזער שול נייטיקט זיך ניט דערוויזן צו ווערן.

דאס בוך שטיצט זיך אפן וויזועלן מעטאד. דאס קינד לערנט זיך פריער אויס צו דערקענען א גאנצן זאץ. באלד נאכדעם קען עס שוין צעטיילן זיך צו איינצלנע ווערטער אין זאץ. די פאסיקלאך זיינען אריינגעשטעלט אנשטאט די ווערטער, וואס וואלטן פון אנהייב געווען צו קאמפליצירט זיי אויסצולערנען. די קינדער קענען אליין צוטראגן פאסיקע ווערטער אפ אריינצושטעלן.

דער מאטעריאל איז אבער ניט צוגעפאסט פעדאנטיש צו איין מעטאדע. ער איז ביינעגעדיק און גיט דעם לערער א מעגלעכקייט צו נוצן אויך אנדערע מעטאדעס, וועלכע זיינען פאר אים באקוועמער.

די ערשטע זייטלאך אנטהאלטן איבונגען, וועלכע גיבן דעם קינד א געלעגנהייט צו באקאנען זיך מיט איינצלנע קלאנגען. אנשטאט צו געבן דעם קינד א פארטיקן קלאנג, גיבן מיר אים אן ארבעט: אריינצושרייבן אדער אריינצוקלעפן אין די קעסטלאך די אויסיעס, וועלכע פעלן, כדי צו דערפילן א ווארט, וואס איז איבערגעלערנט געווארן אפ דעם באטרעפנדיקן זייטל. די אויסיעס אפ אריינצוקלעפן קענען די קינדער ארויסשניידן פון צייטונגען. מען קען זיי אויך צייכענען לויט דעם סכעמאטיש געדרוקטן אלעף-בית, וועלכער ווערט צוגעגעבן אפ א באזונדערן זייטל.

מיר רעקאמענדירן, אז יעדעס קינד זאל האבן ביי זיך א מין נאטיצבוך, מיט נישט ליניירטן פאפיר (א חוץ דעם העפט). אין דעם בוך קען דאס קינד דורכפירן דאס מאלן, שרייבן און אפילו קלעפן (אויב זיי ווילן ניט נוצן פארן קלעפן דאס טעקסטבוך), לויט די אנווייזונגען אין טעקסט.

מיר דריקן אויס אונזער אנערקענונג די באווירים, קאלעגעס, צוזאמענשטעלער פון מאדערנע טעקסטבוכער, מיט וועמענס מאטעריאל מיר האבן זיך באנוצט וואו עס האט געקאנט צופאסן זיך צו אונזערע לאקאלע נויטן.

די צוזאמענשטעלער.

ניו יארק, נאוועמבער, 1929

אינהאלט

א שול — 5
אין שול — 6
די שול — 7
מאמע — 8
טאטא — 9
טאטא — פון שאפ — 10
שאפ — 11
א מויז — 12
א טישלער — 13
שער — 14
ארבעט — 15
א שניידער — 16
ארבעט — 17
דער טאטע — 18
אן עפל — 19
א טעקע — 20
טעטי, לערן — 21
א בוך — 22
אן ארבעט — 23
איך — 24
א שפיל — 25
דער לערער — 26
גיב — 27
א שפיל — 28
גיי — 29
דער טאטע — 31
די מאמע נייט. מאָוועטיש 32
גיי — 33
ארבעט — 34
דער ווידע אין די באבע 35
ארבעטער קינדער — 36
וואש — 37
א שפיל — 38
אלע קינדער ארבעטן — 39
ריין איז שיין — 40
בילדער — 41
א שפיל — 42
ארבעט קינדער — ב. פרידמאן — 43
בובשטאבן — 44
א הויז — 45
דער פויער—א. פלאמענער 46
דאס איז א ווינטער — 47
א שפיל — 48
דער בעקער—א. פלאמענער 50
היי, היי, היי! — 51
דער שניידער—א. פלאמענער 52
דער פויער אין דער ארבעטער — 53
דער שוסטער — א. פראמענער — 54
טאטא אין מאמע — ב. פרידמאן — 55
טערפ אין האמער — 56
„ „ א פראמענער 57
מאַיעטן לאנד — א פראמענער — 58
דער האַרבסט — 59
גאלד פארב. מאָוועטיש — 60
די זון, מאָוועטיש — 61
האַרבסט — א פראמענער 62
די פייגל, מאָוועטיש — 63
א פויער — 64
אן ארבעט — 66
פאבריק, פיקעט — 67
אן ארבעט — 70
הייבט די באן — 71
פיאנער, ווי גרייט! — 72
מאַיער לערנן — 73
קינדער ארבעטן — 77
שניי — קיילן — 78
ווי מען מאכט א טרינקען 79
א רעטעניש — 80
מיר צייגן, מאָוועטיש — 80
אונזער קאַלענדאר — 81
מיכל מיטן מיכל. מאָוועט. 82
צום זייגער, קאַצענעלבאָגן 84
ווי אַזוי מ'האָט פארגעסן 86
זאל לעבן וואַסער. מאָוו. 87
יונגע קינדער — 88
יאַם און שיף — ב. פרידמאן — 89
די באן — 90
רייבע און אַרעמע — א. פלאמענער — 91
דער הונט — בערמא לעלעשוק — 94
ווי לעמאך הטלט גערנט — ל. עלבע — 96
אין פאבריק. מאָוועטיש 101
פארבער, מאָוועטיש — 102
דער גאַסנקערער — ב. פרידמאן — 103
דער מילכמאן — ב. פרידמאן — 105
ראָטעלע טאַטע (קינדערשעם) — 106
א שפיל „שאַפ" — ב. פרידמאן — 107
אלע פאר איינעם — ב. פרידמאן — 110
דער שירפינער — ל. האָפמאן — 111
טעג מיט דער פעגי — ל. עלבע — 112
מאַקסימק — א מייזל 115
דער שירפינער — ל. האָפמאן — 117
באם איינגל ואויר — ב. בירשטאַק 118
ארבעט אין רייבע הייזער 119
ברעט — 121
מיין דירע — 122
דער טאַטע אן ארבעט 123
ראָטעלע — ב. פרידמאן 124
אז א קינדער בעקדריין 125
ארבעטער הויז — 128
ארבעטסאַזיקיט — 131
מאַיעטן פארבאנד — 133
לעבן זאל דער מאָוועט. מאָוועטיש — 135
בריוו — 137
א קאמונע הויז — 138
א בריוו — 139
א שפיל אין דייטער ארמיי — 140
לענין — ב. פרידמאן 142
קנעפל, מאָוועטיש — 143
לענין — 144
לענין און קינדער, מאָוועטיש — 146
אקטאבערלאַה, מאָוועט. 148
בריוו פון דייטשע קינדער — 149
מיר, מאָוועטיש — 150
א מערץ, מאָוועטיש — 151
די פאריזער קאמונע — 152
דער פרילינג — 153
ערשטער מאי — 154
אן איינפאל, מאָוועטיש 155
דער ערשטער מאי — 156
מאי אין ס. ס. מאָוועט 157
א בריוו — 159
קינדערלאנד, ב. ווייסמאן 160

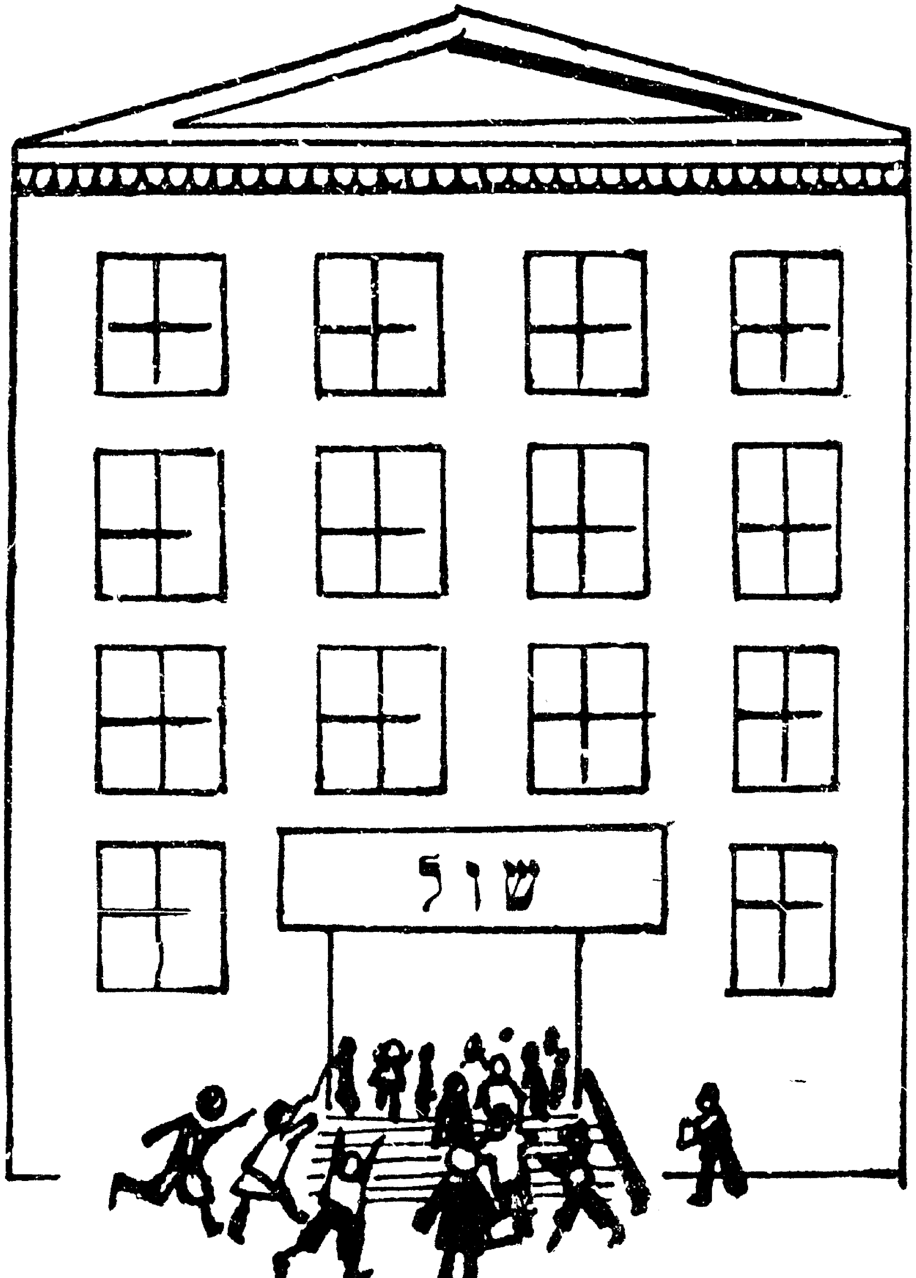

אַ שול

אַלע - שול.

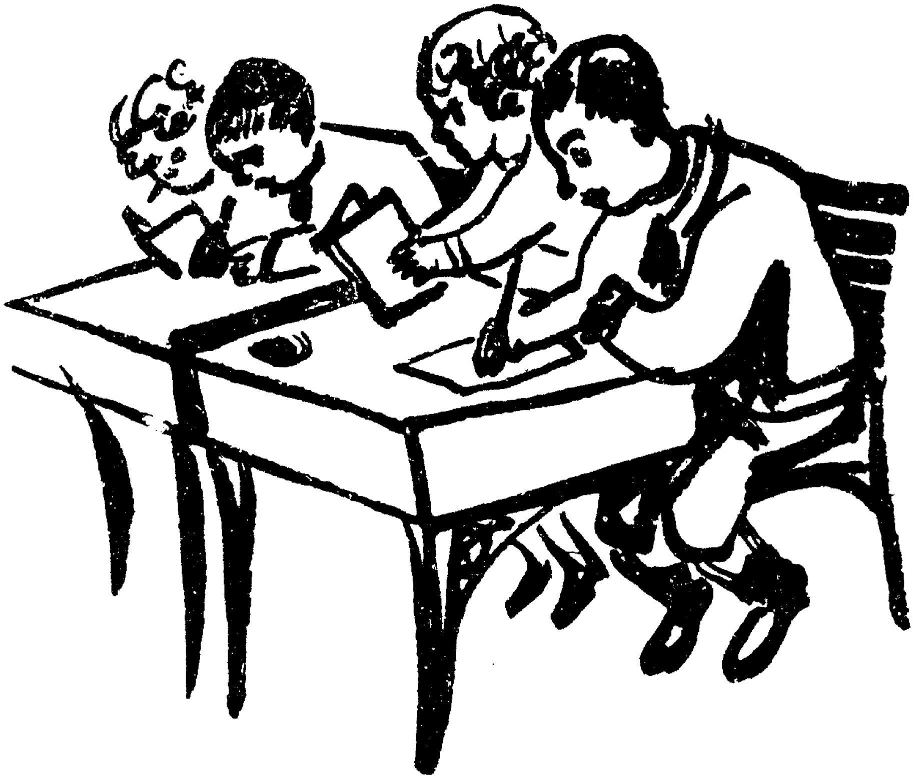

אין שול

אַלע - אין שול.

		אַ

	ו	ש

מאַלע

מאַלע — אין שול.

די שול

קינדער, קינדער,
פול און פול.
פול מיט קינדער
איז די שול.

וואָס ווילן מיר טאָן אין שול?

מאַמע - מאַלען אין שול.
מאַלע - אין שול.

מאַלע	עמאַ

מאַלע   עמאַ

מאַלע - עמאַ אין שול.

מאַמע — מאַלען אין שול
מאַלע — אין שול
מאַמע — — — — —
מאַלע — —

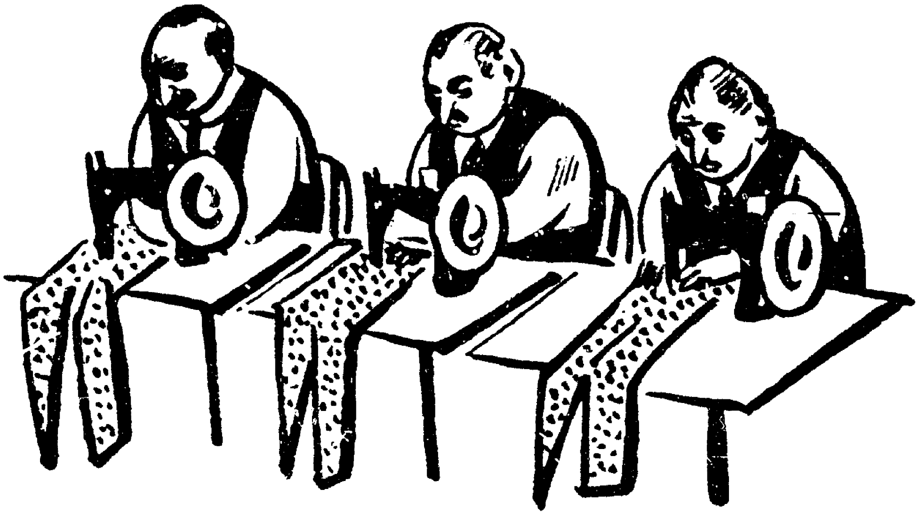

פּאַפּאַ - אין שאַפּ.

מאַלע אין שול.

מאַמע - אין -

מאַמע - אין שאַפּ.

		אַ	פּ
		אַ	ש

פֿאַרוואָס אַרבעט פּאַפּאַ אין שאַפּ?

פֿאַרוואָס אַרבעט מאַמע אין הויז?

פֿאַרוואָס אַרבעט מאַמע אין שאַפּ?

פֿאַרוואָס אַרבעט מאַלע אין שול?

פאפא – פון שאפ.

מאמע – פון שאפ.

מאלע, עמא – פון שול.

אלע – טיש.

פאפא עסט

מאמע עסט

מאלע –

עמא –

אלע עסן

פּאַפּאַ — פֿון שאַפּ

מאַמע — — —

אַלע עסן.

שאַפּ פּאַפּאַ

שאַפּ פּאַפּאַ

פּאַפּאַ — אין שאַפּ

מאַלעס פּאַפּאַ אין שאַפּ

מאַלעס מאַמע אין שאַפּ

פּאַפּאַ — מאַלען אין שול

פּאַפּאַ — —

מאַלע — —

מאַמע — —

עמאַ — —

פּאַפּאַ	מאַמע	מאַלע	מאַמע
שאַפּ	אין	אַלע	שול

שטעל צוזאַמען זאַצן מיט די ווערטער.

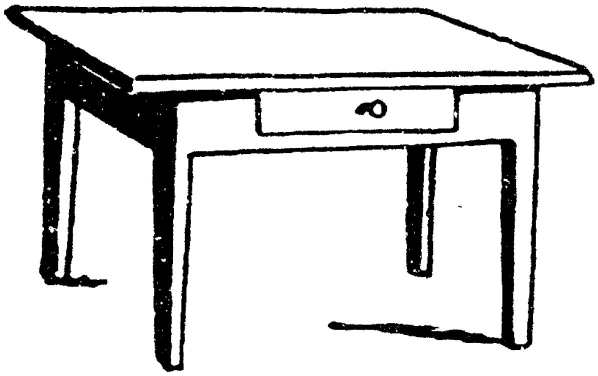

אַ טיש

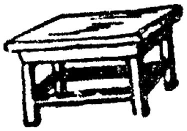

אַ טישעלע.

אין שול - אַ טיש.

אין שאַפּ - אַ טישעלע

	י	ט

שטעלט צוזאמען נייע קאמבינאציעס און זאצן. צום ביישפיל:
אין שאפ א טיש.

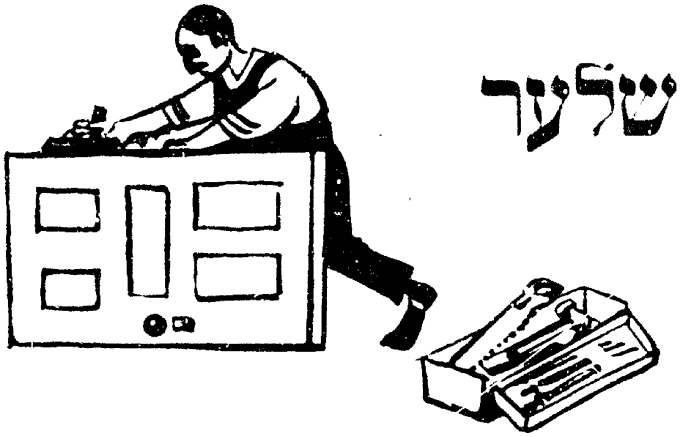

א טישלער

א טישלער - א טיש.
א טישלער - א טיר.
פּאפּא - א טישלער.
פּאפּא - א טישעלע פאר
מאלען.

מאלע	מאלען

פּאַפּאַ — אַ טיש און שאַפּ
פּאַפּאַ — אַ טישלער
פּאַפּאַ — — —

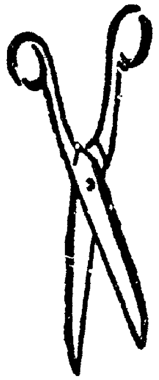

שער

אַ שער

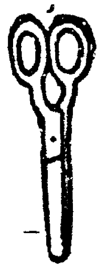

אַ שערעלע

מאַשע שערט פּאַפּיר מיט אַ שער.

מאַשע שערט פּאַפּיר.

ש	ע	

ארבעט

______ שערט פּאַפּיר

______ ארבעט אין שאַפּ

מאַשע שערט פּאַפּיר אין שול
מאַלע עסט אין שול

אַפּן טישעלע — אַ שער, פּאַפּיר
פּאַפּאַ — אַ שער אין שאַפּ
אין שאַפּ — אַ שער אַפּן טיש

טיש טישעלע	שער שערעלע	פּאַפּיר פּאַפּירעלע

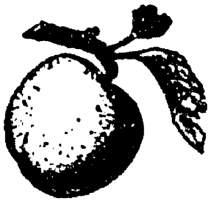

אן עפל

אַן עפּל.

סעמי עסט אַן עפּל.

מאַלע עסט פּון טעלער.

עפּל. פּון. טעלער.

עס

עס

עס אַן עפּל

עס אַן עפּל.

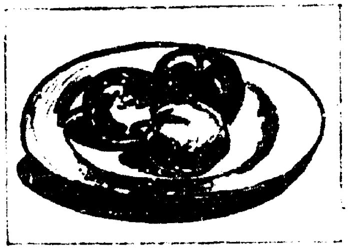

א טעלער מיט עפּל.

אן עפּל אפן טעלער.

מאשע עסט עפּל פון טעלער.

סעמי - אן עפּל.

א	אן	אפן

מאַשע, עס אַין עפּל

מאַלע עסט ——

עפּל אַופן טעלער

פּאַופּיר —— ——

אַן אַרבעט

עם __________

עסט __________

עסט __________

עסן __________

עסן __________

עסט __________

מאַלע. מאַמע. פּאַפּאַ
אַלע

עם	עסט	עסן

סעמי, לערן.

אלע לערנען.

סעמי לערנט אין שול.

עמאַ ______

מאַלע ______

אלע קינדער ______

מאַשע, לערן אין שול

מאַלע, לערן מיט מאַשען

מאַמע לערנט מיט ——

אַלע לערנען —— ——

אַ בוך

אַ בוך.

איך לערן פון בוך.

מאַשע לערנט פון בוך.

אַלע לערנען פון בוך.

איך — ליב לערנען פון
בוך.

איך נעם אַ בוך און —
אין שול.

לערנט   לערן

טראַכט צו ווערטער מיט נ

טראַכט צו ווערטער מיט ן

איך - אין שול מיט אַ בוך.
מאשע, נעם אַ בוך אין שול.
איך האָב ליב לערנען פון בוך.

נעם ....

איך ....

איך לערן אין שול פון בוך
סעמי ______________________
מאַשע ______________________
איך האָב ליב לערנען

טאַטע	שול	אַמע	אַרבעט
שאַפ	מאַלע	מאַמר	טיש
פּאַפּיר	אַפן	שער	אוין

דער לערער דער לערער

די לערערן די לערערן

דער לערער לערנט מיט
אלע קינדער אין שול.

די לערערן לערנט מיט מיר.

די לערער ארבעטן אין שול
מיט קינדער.

די לערער - ארבעטער.

מאַמע, איך אַרבעט אין שול.
דער לערער אַרבעט מיט מיר.
אַלע קינדער אַרבעטן — —

מיט	מיר

אַרבעט

דער טאַטע אַרבעט אין
שאַפּ.

די מאַמע אַרבעט אין —
איך אַרבעט אין שול.
אַלע אַרבעטער אַרבעטן.
דער אַרבעטער אַרבעט.

דער אַרבעטער אַרבעט.

אַ שפּיל

שטעל צו פּאַסיקע ווערטער:

איך נעם ——

איך שער ——

מאַשע עסט ——

איך לערן ——

מאַלע עסט ——

טאַטע אַרבעט ——

מאַמע עסט ——

פּאַפּיר. אַ בוך. פֿון בוך.

עפּל. אין שאַפּ.

מאַלע נעם

טראַכט צו נאָך ווערטער מיט: מ

טראַכט צו נאָך ווערטער מיט: ם

א שניידער

א שניידער – אין א שאפ.
א שניידער –
א שניידער – א שער אין
שאפ.
מאשעם פאפא – א
שניידער.

ש	נ	יי	ד		

אַ שניידער ____________

דער טאטע דער טאַטע

דער טאטע - אן ארבעטער.

די מאמע - אן ארבעטערן.

די מאמע ארבעט פאר

סעמין

דער שניידער ....

דער טישלער ....

פאַר

דער טאַטע — אַן אַרבעטער

די מאַמע אַרבעט פאַר —

פּאַפּאַ אַרבעט אין —

מאַשע אַרבעט אין —

גיב

מאַמע, גיב מיר דאָס
בוך. איך גיי אין שול.

דער לערער לערנט פון
דעם בוך.

לילי, גיב מיר דאָס בוך
פאַר מאַשען.

ג	י	

מאַשע, גיב מיר פּאַפּיר און א שער.

א שפּיל

גיב מיר —

דער טישלער —

דער שניידער

לערן

דאָס בוך

דער ארבעטער —

דאָס בוך. אַן עפּל. פון בוך.
אין שול. אַן ארבעטער.
א טיש. נעמט א שער.
ארבעט אין שאָפּ.

גיב מיר דאָס בוך.
איך — דער מאַנען אַ שער
מאַלער, — מיר פּאַפּיר

גײ

איך גײ אַלע טאָג אין גאַס.

איך שפּיל אין גאַס.

איך נעם אין גאַס דעם באָל.

סעמי גײט מיט מיר אין גאַס.

אַלע שפּילן אין גאַס נאָך דער שול.

	ג

ג״

איך ג״ אין שול. נאָך דער
שול ג״ איך אין גאַס שפּילן זיך מיט
אַ באָל. איך האָב אַ באָל. איך
גיב די קינדער — באָל.
מיר שפּילן — אַלע טאָג

לילי, ג״ — ——
נעם דעם ——
אַלע קינדער גייען אין גאַס —— ——
טאַטע גייט אין גאַס נאָך —— ——
איך האָב ליב דעם ——

גיב	האָב	טאָג	מאַשע
קינדער	לילי	ליב	נעם
נאָך	דעם	שפּילן	איך
באָל	טאַטע	שול	מיר

דער טאטע גייט אלע טאָג
דער ארבעט. -

טאטע, איך גיי - דער
ארבעט.

איך ארבעט אין שול.

טאטע גייט אין גאס נאָך
דער ארבעט.

טאטע, שפּיל מיט מיר אין
באַל נאָך דער ארבעט.

איך שפּיל ______

פּאַפּאַ גייט ______

די מאַמע נייט.

די מאַמע נייט.   דרייט די מאַמע.
די מאַמע נייט.   דרייט די ראָד.
דאָס רעדעלע דרייט.   נייט די נאָדל
דאָס רעדעלע דרייט.   אַ נאָט, — אַ נאָט.

אַ ניי־מאַשין.   אַ ניי־מאַשין

נײ

די מאַמע לערנט מיר נײען.
איך האָב ליב־נײען.
איך נײ אַלע טאָג.
איך נײ אױף דער מאַשין
און מיט אַ נאָדל.

און

דער שנײדער ____
איך ____
נײ ____
אױף דער מאַשין ____

אַרבעט

איך ניי ער נייט
איך שפּיל מאַלע שפּילט
איך שער מאַשע
איך לערן סעמי
איך גיי עמאַ
איך אַרבעט טאַטע
איך נעם מאַמע
איך גיב לערער

מאַלע נייט אויף אַ ניי-מאַשין
לילי דרייט די ראָד פון דער
מאַשין. די ראָד דרייט און
די נאָדל נייט.
טאַטע נייט אין —

דער זיידע און די באָבע

דער זיידע איז אַלט.

די באָבע איז אַלט.

זיי זיינען אַלט.

דער זיידע   די באָבע

דער זיידע   די באָבע

איך – ליב דעם זיידן און דער באָבען

וואַש

לילי וואַשט דעם טיש.
זי—דער מאַמען.

די מאַמע אַרבעט שווער
וואָס טוסטו פאַר דער
מאַמען?

לילי וואַשט וועש. זי וויל אַליין וואַשן אירע וועש.
לילי וויל אַרבעטן.

א שפּיל

דער זיידע ______

וואש ______

לערן מיר ______

זיי ______

די באָבע ______

דער טאטע און די

מאמע ______

די מאמע וואשט ______

ארבעטן שווער. נייען. איז

א שניידער. פאר לילין.

וועש. איז אלט. זיינען אלט.

איך וואַש מײַנע ——

איך העלף —— ——

אַלע קינדער אַרבעטן

אַלע קינדער אַרבעטן.

אַלע קינדער האָבן פּאַפּיר.

אַלע קינדער האָבן בלייפֿעדערס.

אַלע קינדער האָבן העפֿטן.

אַלע קינדער האָבן ביכער.

אַלע קינדער אַרבעטן.

האָבן. ה.

איך האָב אַ בוך.

איך האָב ביכער.

בוך ד

ביכער כ

טראַכט צו ווערטער מיט: ך.

טראַכט צו ווערטער מיט: כ.

ריין איז שיין

איך קום אין שול מיט ריינע הענט

איך אַרבעט ריין.

מיין העפט איז ריין.

מיין בוך איז ריין.

האַלט ריין די ביכער.

ריין איז שיין.

מיין רי

ווילסטו זיין געזונט און שיין

זאָלסטו זיין שטענדיק ריין

שרייבט, אדער טראכט צו, קינדער, מייסעלאך צו יעדן בילד באזונדער.

אַרבעט, קינדער

אַרבעט, קינדער,
אַרבעט גוט.
ווער עס אַרבעט
דעם איז גוט.
שטולן, טישן,
הייזער, ווענט, —
זאָלן זיין
געזונט די הענט.

וואָס טוען קינדער?

אַרבעטער־קינדער.

איך בין אַן אַרבעטער קינד.

איך בין מיט די אַרבעטער.

דאָס איז

די פאָן פון די

אַרבעטער.

דאָס איז מיין פאָן!

מאָל אָן אַ רויטע פאָן

שרייב אָן: ____________

קינדער מאָלן אין שול.
זיי מאָלן שיינע בילדער.

אַ שפּיל

1. נעם פּאַפּיר. מאָל אָן אַ טישלער און אַ טיש.
2. נעם פּאַפּיר. מאָל אָן: דער שניידער נייט אַף אַ ניי-מאַשין
3. מאָל: די מאַמע נייט. מאַלע גיט דער מאַמען אַ שער.
4. מאָל: עמאַ וואַשט וועש.
5. מאָל: אַ שאַפּ מיט אַרבעטער.
7. מאָל: קינדער גייען אין שול מיט ביכער אין די הענט.

איך קען שוין :

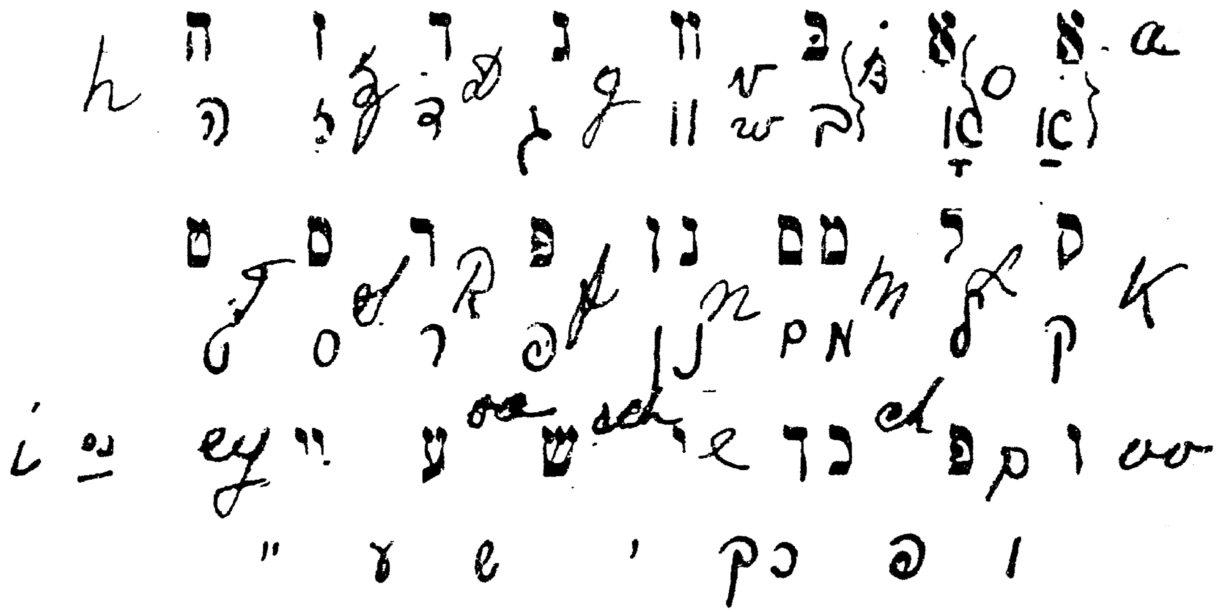

דאָס זיינען בוכשטאַבן.
שטריך אונטער וועלכע דו קענסט.
לערן אויס אַלע בוכשטאַבן שרייבן.

קום	וואש	אין	זיידע	פאפיר	נאָך
בוך	דער	טאַטע	שער	שניידער	רייך
הענט	און	זיי	גאַס	שול	מיין
די	אלט	שיין	באַל	איך	טיש
איז	אלע	האָב	ארבעט	קינדער	העפט

אַ הויז

דאָס הויז איז גרויס. אונזער שול איז אין דעם הויז.

אַף דעם הויז זע איך אַ שילד:

די אידישע אַרבעטער קינדער שול.

הויז. גרויס. ו.
אַפ. ק.

טראַכט צו נאָך ווערטער מיט: ו.

טראַכט צו נאָך ווערטער מיט: ק.

טראַכט צו ווערטער מיט: פ.

אונזער הויז איז גרויס. בײַ
דעם הויז איז אַ הויף נאָכן לערנען גייען
מיר שפּילן זיך אין הויף

דער פויער

א פויער מיט א פערד
אקערן די ערד,
דער אקער שניידט,
דער פויער זייט,
די זון פארנייט,
דער הימל רויט.
אין פרישן פעלד
וועט וואקסן ברויט.

זאנגען

אפן פעלד וואקסן זאנגען פול מיט קערנער.

וואס טוט דער פויער אפן פעלד, די זאנגען זאלן קע־נען וואקסן ?

וואוהין פירט דער פויער די קערנער, קעדיי זיי צו מאלן אף מעל ?

ווען די זאנגען זיינען ריף, שניידט דער פויער זיי אראפ און דרעשט זיי אויס. פון די קערנער מאלט מען מעל.

1. ווער זייט די קערנער?

— — — — — — — — — — — — —

2. וואס טוט דער פויער מיט די קערנער?

— — — — — — — — — — — — —

3. וואס טוט א מילנער?

— — — — — — — — — — — — —

4. וואס מאלט די מיל?

— — — — — — — — — — — — —

5. ווער באקט ברויט?

— — — — — — — — — — — — —

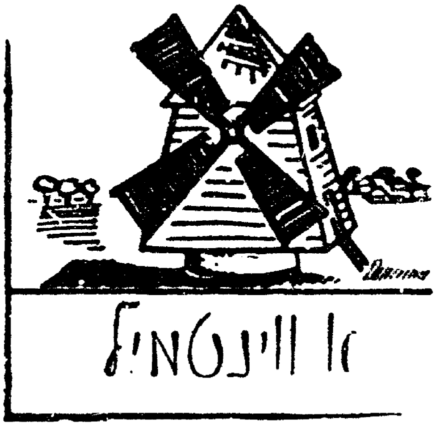

דאָס איז אַ ווינטמיל.

די מיל מאָלט מעל.

ווען מאָלט די מיל ?

ווען עס איז דאָ אַ ווינט.

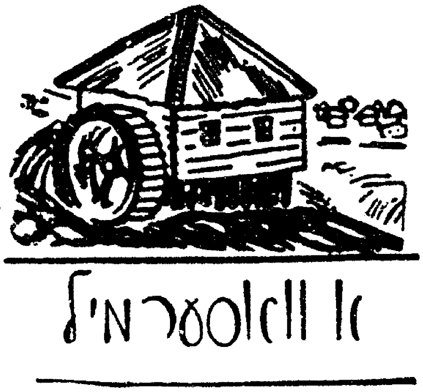

דאָס איז אַ וואַסערמיל.

וואָס מאָלט די וואַסערמיל ?

ווען מאָלט די וואַסערמיל ?

אין. איז. ווען. ווער.

וואָס. דאָס.

שרייב :

די מיל מאָלט מעל.

דער זיידע איז אַ מילנער.

ער מאָלט מעל אין מיל.

אַ שפּיל

(שטעל צו פּאַסיקע ווערטער)

די מיל . . . .

עטל וואַשט . . . .

די מאַמע נעמט . . . .

סעם עסט . . . .

די גאָרל . . . .

דער טאַטע . . . .

דער לערער . . . .

מאַשע . . . .

לערנט. ווּעש. מאָלט. אַרבעט. עפּל. מעל.
גייט. שפּילט.

דער זיידע . . . .

די באָבע . . . .

די מאַשין . . . .

די בלעטער . . . .

קינדער . . . .

זיינען געל. איז גוט. איז אַלט.
איז שווער. פאַלן.

דער בעקער

אַלע שלאָפן, ס'איז שוין שפּעט,
נאָר דער בעקער שטייט און קנעט;
הייצט דעם אויוון, פייער רויט,
ברייט אַף מאָרגן אָן דאָס ברויט.

א ר ב ע ט

איך נעם	דו נעמסט
איך שפּיל	דו שפּילסט
איך גיי	דו — — — — —
איך אַרבעט	דו — — — — —
איך ניי	דו — — — — —
איך לערן	דו — — — — —
איך קום	דו — — — — —

הײַ, הײַ, הײַ!
רעדל טו אַ דרײ!
מיטן האַנט און מיטן פוס,
רעדל טו אַ דרײ!
הײַ, הײַ, הײַ!
רעדל דרײ און נײ!
מיטן האַנט און מיטן פוס,
רעדל דרײ און נײ!
נײ, נײ, נײ!
נאָדל שטעפּ און נײ!
ס'וואַרטן קינדערלאַך אױף ברויט,
נאָדל שטעפּ און נײ!

דער שניידער

מיט דער נאָדל, מיט דער
שער
מיט דער ניי־מאשין
קעסיידער,
מיט דער האנט אהין,
אהער,
מאכט דער שניידער
קליידער, קליידער.

א ר ב ע ט

איך מאַל	מיר מאָלן
איך לערן	אלע — — — — — — -
איך קום	די קינדער — — — — -
איך ארבעט	די ארבעטער — — -
איך עס	מיר — — — — — — -
איך רעד	מיר — — — — — — -
איך נעם	מיר — — — — — — -

דער פּויער און דער אַרבעטער זײַנען ברידער

דער פּויער אַרבעט שווער.
דער בעקער באַקט ברויט.
דער שנײַדער נייט קליידער.
דער טישלער מאַכט טישן.
אַלע אַרבעטער אַרבעטן פֿאַר אונדז.
דער פּויער און דער אַרבעטער זײַנען ברידער.

איינס	אַסאַך
העפט	העפטן
טיש	טישן
שער	______
פּאַפּיר	______
נאָס	______

דער שוסטער

דאָס העמערל טאנצט אף
די זוילן,
די אָל שטעכט זיך דורך
אין דער גיך.
נאָך א שטאָך, נאָך א
קלאפּ אזא וואוילן
און באלד זיינען פארטיק
די שיך.

דער שוסטער מאַכט —— . ער
אַרבעט מיט אָל און האַמער.

פּאַפּאַ און מאַמע

פון פרימאָרגן ביז פאַרנאַכט
אַרבעט פּאַפּאַ אין פאַבריק.
פּאַפּאַ איז פאַרמאַטערט, מיד,
ווען ער קומט אַהיים צוריק.

מאַמע אַרבעט אינדערהיים,
קאָכט און וואַשט און מאַכט אַלץ ריין.
העלף איך מאַמען אַלעמאָל —
שווער פאַר מאַמען צו אַליין.

וועלכע מענשן אַרבעטן ניט?
פאַרוואָס דאַרפן אַלע אַרבעטן?

סערפּ און האַמער

סערפּ און האַמער פאַר די אַרבעטער.

סערפּ אין פעלד.

האַמער אין שאַפּ.

קינדער, מאָלט אַ סערפּ און האַמער.

האַמער. ה.

מאָל

נעם ווײַס פּאַפּיר

מאָל אָן אַ סערפּ און אַ האַמער־פֿאַרב

עס אָפּ. הענג עס אויף אַף דער וואַנט אין

קלאַס. עס וועט זײַן שיין

סערפּ און האַמער

סערפּן שניידן, האַמערס שמידן.
ויינען אַרבעטער צופרידן.
ברויט וועט זיין,
הייזער פיין,
און אַלע גוטע זאַכן.
סערפּ און פייער,
האַמער בויער,
אַלע וועלן לאַכן.

ווער אַרבעט מיטן סערפּ? ——
ווער אַרבעט מיטן האַמער? ——

איינס	אַסאַך
טאַטע	טאַטעס
מאַמע	מאַמעס
שאַפע	————
זיידע	————
באָבע	————
ווירע	————

סאָוועטן־לאַנד

מאַשע איז געווען
אין סאָוועטן־לאַנד.
מאַשע האָט געזען
דאָס אַרבעטער־לאַנד.

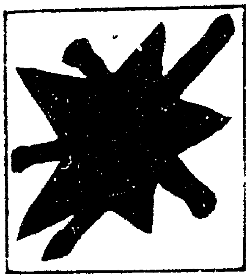

מיט אַרבעטער־פאָן אין האַנט
איז מאַשע געגאַנגען אין סאָוועטן־לאַנד.
ווײל מאַשע ניט קײן אַנדער לאַנד
נאָר סאָוועטן־לאַנד און סאָוועטן־לאַנד.

די פאָן פון סאָוועטן־לאַנד איז די רויטע פאָן מיטן סערפּ און האַמער. דאָס איז די פאָן פון אַלע אַרבעטער. מאָל אָן אַזאַ פאָן.

סאַלי האָט געבראַכט אין שול טאָוול. אויף דעם טאָוול האָט ער אָנגעמאָלן אַ סערפּ און אַ האַמער. דערנאָך האָט ער עס אויסגעשניטן און אויפגעהאַנגען.

בלעטער פאלן פון א בוים

דער האַרבסט

דער האַרבסט קומט. די בלעטער
ווערן געל און ברוין. זיי פאַלן
פון די ביימער. דער ווינט טראָגט
אַוועק די בלעטער. די ביימער
שטייען נאַקעט.

גאָלד פֿאַלט

גאָלד פֿאַלט.
גאָלד פֿאַלט.
פֿול מיט גאָלד
איז דער וואַלד.

ווערט אַ ווינט,
פֿליט דאָס גאָלד.
ווער עס וויל,
נעמט דאָס גאָלד.

וואָס איז דאָס פֿאַר אַ גאָלד?

שרײַב אָן דעם ענטפֿער. ____________

די זון.

אַ זון ווי גאָלד.
ווי גאָלד אַ זון
און העל.

און בלעטער, בלעטער —
רויט און ברויז,
און געל.

מאָל אָן אַזאַ בילד און שרייב אונטער דאָס ליד.

האַרבסט

דער הימל איז גרוי,
עס רעגנט אַזוי,
עס קומט שוין די זון ניט אַרויס.
ס'איז קאַלט און ס'איז נאַס,
מיט בלאָטע די גאַס.
ווער ס'האָט ניט קיין, שיך
מוז זיצן אין הויז.

וואָס טו איך אָן ווען עס רעגנט?

וואָס נעם איך מיט אין גאַס ווען עס רעגנט?

די פייגל פליען אַוועק

וע, וואָס איז אין גרויען הימל?
ניט קיין עראָפּלאַנען —
פייגל רוישן מיט די פליגל,
פליען אָפּ פון דאַנען.

ווען איז דאָס?

[illegible]

זומער גייט אַוועק און עס קומט דער
הערבסט די פייגלען פליען אוועק
אין די וואַרעמע לענדער

אַ פייער

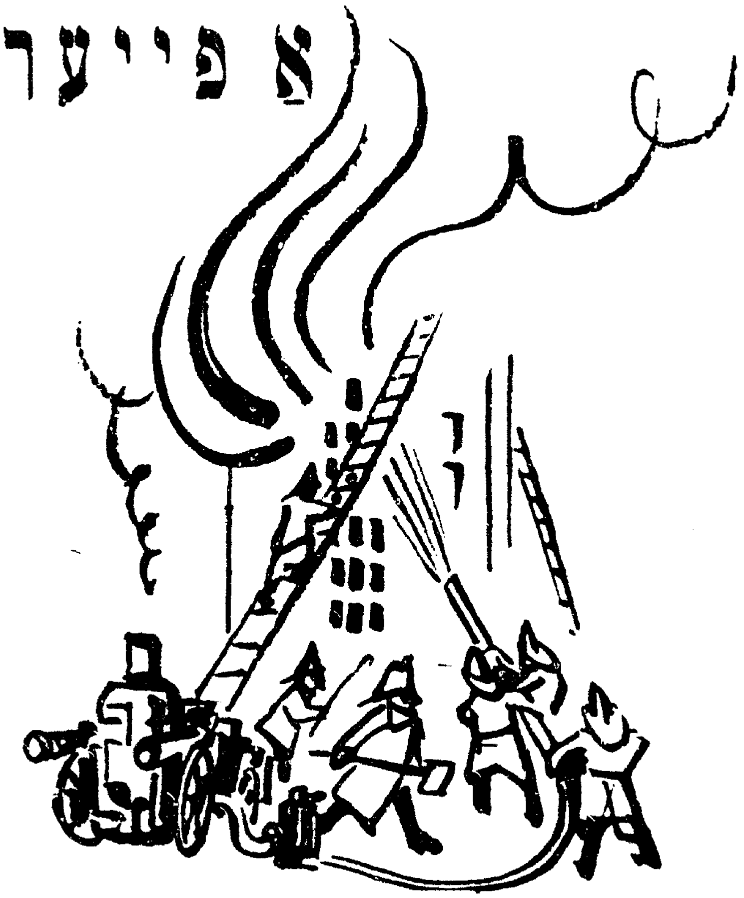

אַ הויז ברענט! אַ הויז ברענט!
שנעלער גיט דעם פייער־סיגנאַל!
ווי אַזוי גיט מען דעם פייער־סיגנאַל?

די פייער־לעשער.

דינג־דאַנג! קלינג־קלאַנג!
אָט לויפט דער פייער־לעשער וואָגן.

די פייער־לעשער פאָרן זייער שנעל.

זיי קומען צום הויז, וואָס ברענט.
זיי לעשן די פלאַמען מיט וואַסער.
זיי וואַרפן זיך אַריין אין די פלאַמען צו ראַטעווען די מענשן.
נאָכדעם פאָרן זיי צוריק מיט זייער וואָגן.

אַ פייער.

און עס פייפט, און עס פליט
מאַשין נאָך מאַשין,
עס פליען די לעשער
צום פייער אַהין.

פון טיר און פון פענסטער,
פון דאַך און פון ווענט,
ווערט אַ רויך און אַ פייער —
עס ברענט! עס ברענט!

צו. צום. צוריק. צ.

אַן אַרבעט.

1. נעם ווייס פּאַפּיר. מאָל אַן אַ הויז. אַפן הויז מאָל אַן אַ שילד. שרייב אַן: אַרבעט־שול.

2. נעם ווייס פּאַפּיר. מאָל אַן אַ פאָן. פאַרב אָפּ רויט. מאָל אַפן פאָן אַ סערפּ און האַמער. שרייב אונטער: אַרבעטער־פאָן.

3. נעם ווייס פּאַפּיר. מאָל אַן אַ ניי־מאַשין. מאָל די מאַמע ביי דער ניי־מאַשין. שרייב אונטער: די מאַמע נייט אַ קלייד פאַר איר קינד.

4. נעם ווייס פּאַפּיר. מאָל אַן אַ שאַפּ. מאָל דעם טאַטן אין שאַפּ. שרייב אַן: דער טאַטע אַרבעט אין שאַפּ.

5. נעם ווייס פּאַפּיר. מאָל אַן אַ ניי־מאַשין. מאָל דעם שניידער ביי דער מאַשין. שרייב אַן: דער שניידער נייט און נייט, עס וואַרטן זיינע קינדערלאַך אַף ברויט.

6. נעם ווייס פּאַפּיר. מאָל אַן אַ פּאַרק. מאָל ביימער. מאָל בלעטער אַף דער ערד. פאַרב עס אין געל, רויט, ברוין. שרייב אַן: עס גייט אַוועק דער זומער, עס קומט דער האַרבסט.

7. נעם ווייס פּאַפּיר. מאָל אַן דריי הייזער. לעבן די הייזער מאָל די גאַס. אַף דער גאַס אַ אינגל און אַ מיידל. זיי שפּילן באַל. שרייב אַן: אַ שפּיל אין באַל.

קלייבט אויס די שענסטע בילדער און הענגט זיי אויף אַף דער וואַנט.

סטרייק

— טאַטע, פאַרוואָס גייסטו היינט ניט אין שאָפּ?

— פרעגט עטל.

— איך סטרייק, מיין קינד.

— וואָס מיינט עס, טאַטע?

— עס מיינט, אַז אַלע אַרבעטער פון שאָפּ האָבן געזאָגט צום באַלעבאָס:

מיר ווילן מער געלט פאַר אונזער אַרבעט.

מיר ווילן אַרבעטן נאָר אַכט שאָ אַ טאָג

ביז דו וועסט אונז ניט נאָכגעבן, וועלן מיר ניט אַר־בעטן. מיר סטרייקן!

א ר ב ע ט:

עטלס טאַטע איז א סטרייקער. איז דיין טאַטע אמאָל געווען א סטרייקער? פרעג אים.

א י נ ס	אַ ס אַ ך
קינד	קינדער
שטיין	__________
פעלד	__________
העמד	__________
ליד	__________

פּיקעט

אַף מאָרגן.

— טאַטע, וואוהין גייסטו?

— איך גיי פּיקעטן.

— וואָס?

— פּיקעטן. איך וועל אַרומגיין לעבן דעם שאָפּ, וואו מיר סטרייקן, מיט אַ גרויסן פּלאַקאַט אַף מיין פּלייצע. אַף דעם פּלאַקאַט וועט זיין אָנגעשריבן:

סטרייק! קיינער זאָל דאָ ניט אַרבעטן!

— צוליב וואָס דאַרף מען דאָס, טאַטע?

— אַלע אַרבעטער זאָלן וויסן, אַז מיר סטרייקן, און זיי זאָלן אַף אונזערע ערטער ניט גיין אַרבעטן. דער, וואָס גייט, איז אַ סקעב!

איינס	אַ סך
ברודער	ברידער
הויז	הייזער
בוים	________
בוך	________
שאָפּ	________
גלאָז	________

פיקעט־ליין

— ווילסטו מיט מיר מאָרגן מיטגיין, עטל?

— וואוהין?

— מאָרגן, גאַנץ פרי, האָבן מיר אַ פּיקעט־ליין לעבן אונזער שאַפּ. אַסאַך אַרבעטער וועלן מאַרשירן מיט פּלאַקאַטן און געזאַנג. מיר ווילן פאַרטרייבן די סקעבס פון שאַפּ.

— פאַרוואָס ווערן אַרבעטער סקעבס, טאַטע?

— זיי פאַרשטייען ניט, וואָס זיי טוען. מיר דאַרפן זיי דערקלערן, אַז אַן אַרבעטער טאָר ניט אַרבעטן אין אַ שאַפּ, וואו עס איז אַ סטרייק.

דערפאַר מאַכן מיר די פּיקעט־ליין.

— איך וועל גיין מיט דיר, טאַטע.

— וועסט ניט מורא האָבן? דער באַלעבאָס וועט אַרויסשיקן פּאָליסלייט און גענגסטערס צו טרייבן און צו שלאָגן אונז.

— אָבער אויב אַלע אַרבעטער און זייערע קינדער וועלן קומען, וועלן מיר דאָך זיין אַסאַך און שטאַרק.

אַן אַרבעט.

1. מאָל אָן אַן אַרבעטער מיט אַ פּלאַקאַט אויפֿן רוקן. שרײַב אָן אויפֿן פּלאַקאַט ______

2. מאָל אָן אַסאַך אַרבעטער לעבן אַ שאַפּ. זיי מאַרשירן מיט פּלאַ-קאַטן. שרײַב אָן אַלע די פּלאַ-קאַטן ______

3. מאָל אָן אַ קינד מיט אַ רויטער פֿאָן. אויף דער פֿאָן אַ סערפּ און אַ האַמער.

4. מאָל אָן אַ בוים. געלע בלעטער פֿאַלן פֿון בוים. שרײַב אָן ______

5. מאָל אָן אַ שול. אויף דער שול די אַרבעטער פֿאָן. שרײַב אָן דעם נאָמען פֿון דער שול.

הויבט די פאָן.

העכער, קינדער, הויבט די פאָן
און מאַרשירט מיט לידער.
אונטער אונזער רויטער פאָן
זיינען אַלע ברידער.

ר ו י ט.

די רויטע ארבעטער פאָן.

אַלע אַרבעטער זיינען ברידער.

פּיאָנער, זיי גרייט!

שטענדיק גרייט!

פּיאָנערן—לענינס קינדער.

זיי ווי לענין

גיי אין לענינס וו

כאַווער לענין האָט געלערנט

אלע מענטשן דארפן זיין גלייך. עס טאָרן ניט זיין קיין אָרעמע און רייכע, קיין ארבעטער און קיין באלעבאטים.

אַלע מענטשן דארפן זיין אַרבעטער.

ווער עס וויל ניט ארבעטן, דארף ניט עסן.

אלע ארבעטער מוזן קעמפן מיט די באלעבאטים, צו מאכן בא זיך אין לאנד אן ארבעטער־רעגירונג.

די ארבעטער אין רוסלאנד האָבן געטאָן, ווי כאווער לענין האָט זיי געלערנט. איצט האָבן זיי א סאָוועטן לאנד מיט אן ארבעטער רעגירונג.

כאַווער לענין האָט ליב געהאַט קינדער. ער האָט געזאָגט צו זיי:

קינדער, לערנט, לערנט, לערנט.

איר זייט קינדער פון אַרבעטער.

איר וועט זיין אַרבעטער.

איר וועט קעמפן אין די ארבעטער רייען.

זייט גרייט צו העלפן די ארבעטער.

לענין איז געשטאָרבן.

געשטאָרבן לענין. נישטאָ מער לענין. לענין איז געווען אַ פירער פון די אַרבעטער. ער איז געווען זייער גרויסער פריינט און כאַווער.

די אַרבעטער האָבן ליב געהאַט לענינען און וועלן אים קיינמאָל נישט פאַרגעסן.

לענין האָט ליב געהאַט קינדער. ער האָט אַ סאַך געטאָן פאַר קינדער. קינדער האָבן ליב געהאַט לענינען. נישטאָ מער לענין.

אַן אַרבעט.

מיר מאַכן אַ לענין ווינקל.

מיר וועלן געפינען אַ גוטן אָרט אַף דער וואַנט. מיר וועלן אויפהענגען דאָרטן לענינס בילד. אונטער דעם בילד וועלן מיר אויפהענגען אַ בילד פון אַ סערפּ מיט אַ האַמער.

מיר וועלן נעמען ווייס פּאַפּיר און אָנשרייבן:

לענין איז געווען אַן אַרבעטער־פירער.

לענין איז געווען אַ פריינט פון קינדער.

קינדער האָבן ליב לענינען.

זייט ווי לענין.

דאָס וועלן מיר אויפהענגען ביי דעם בילד און באַפּוצן מיט רויט.

ווען אונזער לענין־ווינקל וועט זיין פאַרטיק, וועלן מיר מאַכן אַ יאָמטעף.

ווי אזוי מיר האָבן געמאכט א לענין־קאלענדאר

1. פריער האָבן מיר געמאכט א װענטל פאַרן קאלענ־ דאר פון קאלירטן פאפיר, מיר האָבן עס באפוצט מיט פארשידענע קאלירן און בילדלאך.
2. אינמיטן האָבן מיר אנגעקלעפט א בילד פון כאַווער לענין, אזוי אז אונטער דעם זאל בלייבן אָרט פאַרן קאלענדאר.
3. אונטער כאַווער לענינס בילד האָבן מיר אנגעקלעפט עטלאכע בלעטלאך פאפיר, אזוי ווי אין א קאלענדאר.
4. אף יעדן בלעטל פון קאלענדאר האָבן מיר אנגע־ שריבן אן אנדערע דאַטע פון כאַווער לענינס לעבן אָדער פון דער רעװאָלוציע.
5. צו יעדער דאַטע האָבן מיר זיך באַמיט צו געפינען א פאסיק בילדל, אָדער אליין אויסגעמאָלן א בילד.

לערנט זיך, קינדער, דרוקן פאַרן לענין ווינקל און פאַרן קאלענדאר.

א ב ג ד ה ו ז

ט י כ ך ל מ ם

נ ן ס ע פּ פֿ ף

צ ץ ק ר ש

קינדער אַרבעטן.
מען קײַקלט קוילן שניי.
מען לייגט אַ קויל אַף אַ קויל,
און פֿאַרטיקן אַ מענטש.
אַ נאָז, ווי אַ באַל,
אויגן — קוילן,
הענט — אַ שטעקן.
סימע גיט דעם מענטש אַ בעזים אין האַנט.
קינדער טאַנצן, קינדער לאַכן!
שנייער, שנייער!
היי, שנייער!
קער דעם שניי!
קער דעם שניי!

ווי אַזוי מאַכט איר אַ שניי־מענטש?
וואָס נאָך מאַכט איר פֿון שניי?

מאָל אַ שניי־מענטש אין דײַן העפֿט.

שניי־קוילן.

(אַ שפּיל)

גייט אַרויס אויפן הויף. צעטיילט זיך אויף צוויי גרופּעס. יעדע גרופּע דאַרף מאַכן אַ גרויסן קויל פון שניי. מען באַשטימט פריער די צייט, ווי לאַנג מען זאָל עס מאַכן. די גרופּע, וואָס האָט געמאַכט די גרעסטע קויל, האָט געוואונען.

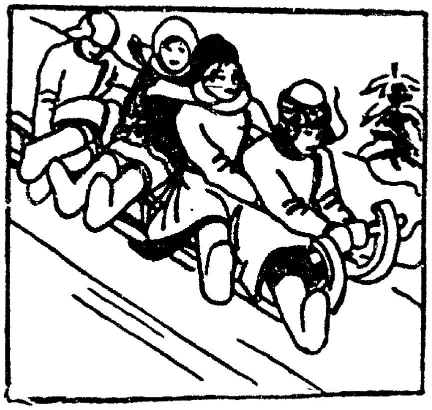

שניי.

עס פאַלט אַ שניי. די גאַסן ווערן ווייס. הערי, אַרטור און סעמי לויפן אויפן גאַס מיט אַ שליטעלע. דאָרטן זיינען אַלע קינדער. אַלע פאָרן באַרג אַראָפּ. הערען פאַלט אַראָפּ פון שליטעלע מיטן נאָז אין שניי. אַלע קינדער לאַכן. הערען לאַכט מיט זיי.

ווי מען מאַכט אַ שליטעלע.

עס איז געווען ווינטער. אייבי איז געשטאַנען און געקוקט, ווי יאָסל מיט זיין שוועסטערל פֿליען באַרג אַראָפּ אַף זייער שליטעלע.

— אייבי! פאַרוואָס שליטלסטו זיך ניט?

— איך האָב ניט קיין שליטעלע.

— מאַך אַליין — זאָגט יאָסל — עס איז זייער גרינג צו מאַכן. זעסט מיין שליטעלע? איך האָב עס אַליין געמאַכט.

— ווי זשע האָסטו עס געמאַכט? — פרעגט אייבי.

— איך האָב גענומען צוויי ברעטלאַך פון אַ צע־בראָכן קעסטל, האָב זיי רונד געמאַכט פון איין זייט און האָב זיי אַוועקגעשטעלט אַפן ברעג. דערנאָך האָב איך אַף די ברעטלאַך אַרויפגעקלאַפּט נאָך אַ ברעטל, איז געוואָרן אַ שליטעלע. עס פאַרט איבערן שניי נאָך בעסער, ווי אַן אייזערנס. קום, אייבי, איך וועל דיר העלפן מאַכן.

די קינדער זיינען אַוועקגעלאָפן צו אייבין אַהיים. זיי האָבן אויפגעזוכט די ברעטלאַך און אין אַ שאָ אַרום איז דאָס שליטעלע פאַרטיק געוואָרן. אייבי איז אַ פריילאַכער געלאָפן שליטלען זיך באַרג אַראָפּ.

ווער וויל פּרוּוון מאַכן אַזאַ שליטעלע?

א רעטעניש

אין דער לופט פליט עס,

אויף דער ערד ליגט עס,

אויף דער האַנט לעקייט עס,

ווען ס'איז קלוג פֿאַרשטייט עס.

מיר ציילן

— איינס, צוויי, דריי, פיר! —
אַט אזוי ציילן מיר.
פינף, זעקס, זיבן, אַכט! —
ניבער, קינדער, ניט געטראַכט.

ניין, צען, עלף, צוועלף!
נו־זשע, סעמקע, רייזל, העלפט.
אַט אזוי ציילן מיר,
אַט אַזוי ציילן מיר.

איינס. צוויי. דרײַ. פיר. פינף
זעקס. זיבן. אַכט. נײַן. צען.
עלף. צוועלף. ציילט ווײַטער...

אונזער קאַלענדאַר

זונטיק	
מאָנטיק	
דינסטיק	
מיטוואָך	
דאָנערשטיק	
פרייטיק	
שאַבעס	

1. די טעג, ווען דו גייסט אין שול, שרייב צו: שול
2. מאַך יעדע וואָך אַזאַ קאַלענדאַר און שרייב אַרײַן:

שניי, רעגן, זון, ווינט.

מיכל מיטן ביכל

1

גייט מיכל פון שול און פאַרלירט זיין ביכל. אַ ניי ביכל. ערשט היינט באַקומען. זוכט ער דאָ, זוכט ער דאָרט — ניטאָ און ניטאָ.

די מאַמע דערלאַנגט צום טיש וועטשערע. אַלע עסן. נאָר מיכלען גייט קיין עסן ניט. לייגט ער זיך שלאָפן אָן וועטשערע.

2

. . . פלוצלונג דערזעט ער — זיין ביכל ליגט אַפן גאַס. אַ קאַלטער ווינט בלאָזט. רייסט אַ בלעטל נאָך אַ בלעטל. די בלעטלאַך פליען. וויל זיי מיכל כאַפּן. לויפט ער און יאָגט און פאַלט. ער כאַפּט זיך אויף —

ערשט ער ליגט אַ הוילער, און די קאָלדרע איז אַף דער ערד.

דעקט ער זיך צו און שלאָפט ווייטער.

2

אינדערפרי שטייט מיכל אויף און גייט אַוועק אין שול אָן אַ ביכל.

באַפאַלן אים די קינדער און פרעגן:

— מיכל, וואו איז דיין ביכל?

— מיכל, וואו איז דיין ביכל?

מיכל שווייגט. רעדט קיין וואָרט ניט.

נאָר דאָ גייט צו אַ אינגל מיט אַ ביכל און זאָגט:

— ס'איז דיין ביכל? נעכטן האָבן עס אונזערע קינדער געפונען.

— גיב אָפּ, ס'איז מיין ביכל!

— זאָג אַ סימען!

— אָט איז דאָך אָנגעשריבן מיין נאָמען!

— ריכטיק, דיין ביכל. נאַ!

שרייב אָן דיין נאָמען אַף דיין בוך און העפט.

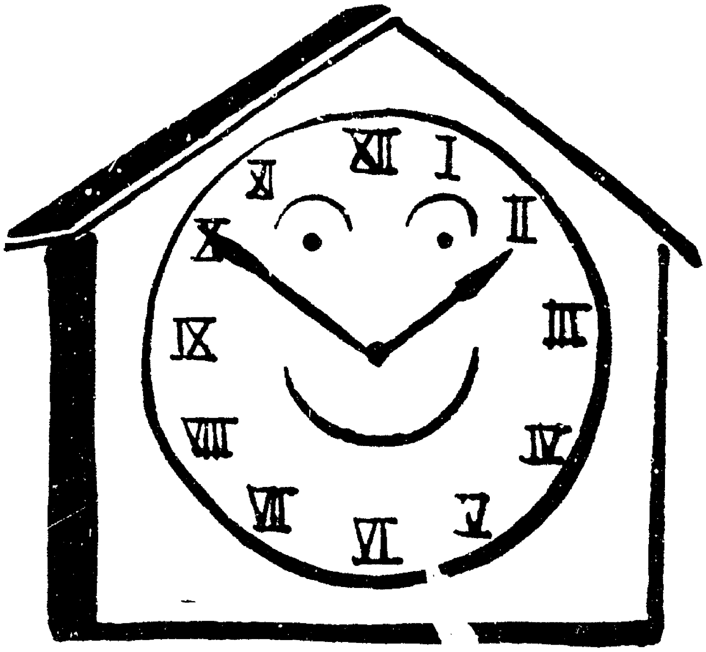

צום זייגער.

זייגערל, זייגערל אַף דער וואַנט!
זאָג, וואָס קלאַפּסטו נאָכאַנאַנד?
רעדסט און רעדסט פון פרי ביז שפּעט —
זאָג, ווער זיצט אין דיר און רעדט?

צי אַ יונגער, צי אַן אַלטער?
צי אַ הייסער, צי אַ קאַלטער?
צי אַ מיידל, צי אַ אינגל?
קלאַפּט אויס טיק־טאַק מיטן צינגל?

טיק־טאַק! טיק־טאַק! שטיל און זאַכט
טיק־טאַק! טיק־טאַק! טאָג און נאַכט.

שטרייך אונטער די ווערטער מיט צ.

דער זייגער באַווייזט:

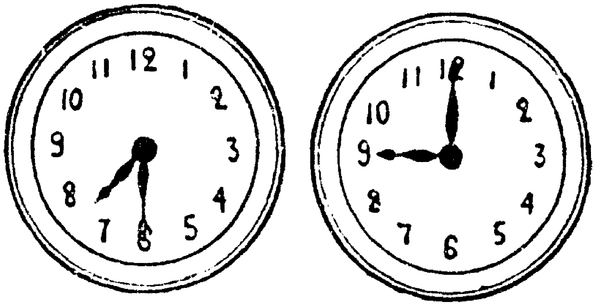

וויפיל אַזייגער?

וויפיל אַזייגער שטייסטו אויף?
וויפיל אַזייגער גייסטו אין „סקול״?
וויפיל אַזייגער גייסטו אין שול?
וויפיל שאָ ביסטו אין „סקול״?
וויפיל שאָ ביסטו אין שול?
וויפיל שאָ ביסטו אַפן גאַס?
וויפיל אַזייגער לייגסטו זיך שלאָפן?

ענטפער אין דיין העפט אזוי:

איך שטיי אויף זיבן אַזייגער.

און אזוי אף אלע פראגעס.

אַ רעטעניש

האָט קיין פיס ניט און גייט,
האָט קיין מויל ניט און צײלט,
האָט קיין הענט ניט און קלאַפּט.

דער זייגער.

ווי אַזוי כ׳האָב פאַרגעסן זיך אַליין

איינמאָל, קומענדיק אין שול, האָב איך דערמאָנט זיך, אַז מיר האָבן היינט אַף דער פּראָגראַם — שרייבן. אַלע קינדער האָבן פאַרגעסן זיך וועגן דעם און האָבן ניט געבראַכט קיין בליַיפעדערס. איך האָב געהאַט אַ סאַך בליַיפעדערס און האָב זיי אַלע אויסגעטיילט צווישן די קינדער. ווען מיר זיינען אַריין אין קלאַס און די לערערן האָט אויסגעטיילט פּאַפּירן, האָב איך ניט געקענט שרייבן: איך האָב פאַרגעסן צו לאָזן אַ בליי־פעדער פאַר זיך.

ברענג אַלעמאָל דיין בליַיפעדער אין שול.

זיי אין צייט!

אין שול דאַרף מען קומען אין צייט.
מען טאָר ניט פאַרשפּעטיקן.
ווער עס פאַרשפּעטיקט — פאַרלירט.
ווער עס קומט אין מיטן — שטערט די כאַוויירים.
גוטע אַרבעטער קומען שטענדיק צו דער צייט.

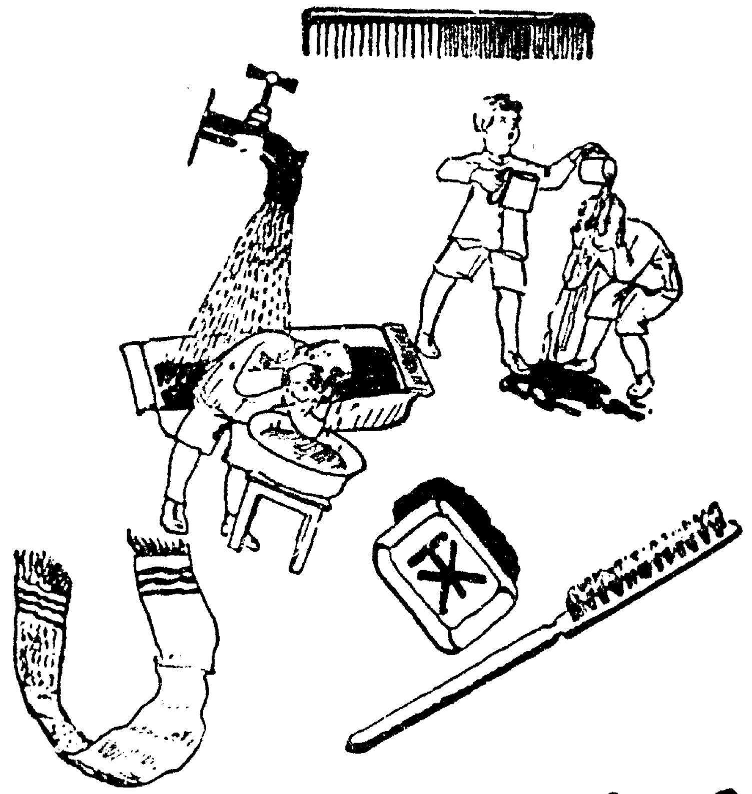

זאָל לעבן וואַסער!

לעבן זאָל זייפעלע דופטיק,
זאָל לעבן אַ האַנטוך, וואָס לופטיק,
זאָל לעבן אַ קעמל פון ביין,
זאָל לעבן אַ בערשטל צו ציין,
זאָל לעבן, זאָל לעבן, זאָל לעבן!

יונגע קינדער.

איינס און צוויי, כּאַטש מיר זיינען
און דריי און פיר, יונג און קליין,
יונגע קינדער זוי די העלדן
זיינען מיר. דאַרף מען גיין.

יונגע. יו.

טראַכט צו נאָך ווערטער מיט יו.

ווער איז דאָס?

(אַ שפּיל)

די קינדער זעצן זיך אוים אַף בענק אָדער אַף דער ערד און ציען אוים די פים פאַר זיך. איינעם, דעם טרעפער, טוט מען אָן אַ גרויסן הוט אַריבער די אויגן, אַזוי אַז מער ווי די פאַדלאָגע זאָל ער נים זעען. נאָך איין קינד, דער פירער, פירט דעם טרעפער פאַרביי די אויסגעזעצטע קינדער, שטעלט זיך אָפ נעבן עמיצן און פרעגט: „ווער איז דאָס?" דער טרעפער דאַרף דערקענען דאָס קינד לויט די פים. אויב דאָס גיט זיך אים איין, און ער רופט אים אָן בּאַם נאָמען, דאַן ווערט דער דערקענטער אַ טרעפער, דער פריערדיקער טרעפער ווערט פירער און דער פריערדיקער פירער זעצט זיך אַף דעם אָרט פון דעם דערקענטן קינד.

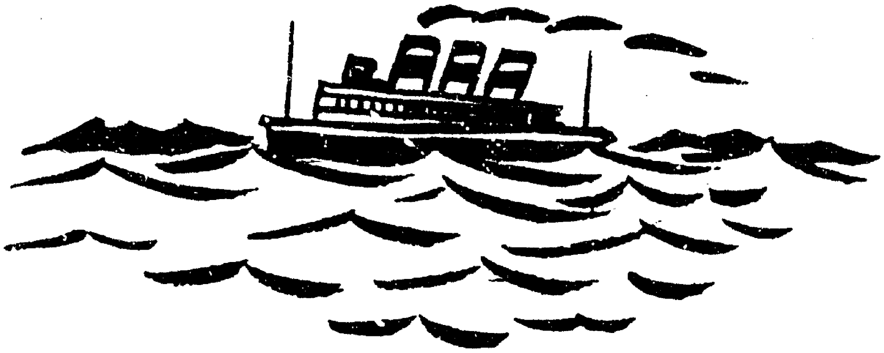

יאַם און שיף

יאַם איז טיף,
יאַם איז טיף,
פאָרן מענטשן אַף אַ שיף.
פאָרן שיפן נאָכאַנאַנד
אין אַ לאַנד
און פון אַ לאַנד.
יאַם איז טיף,
יאַם איז טיף,
פאָרן מענטשן אַף אַ שיף.

יאַם. יאַ.

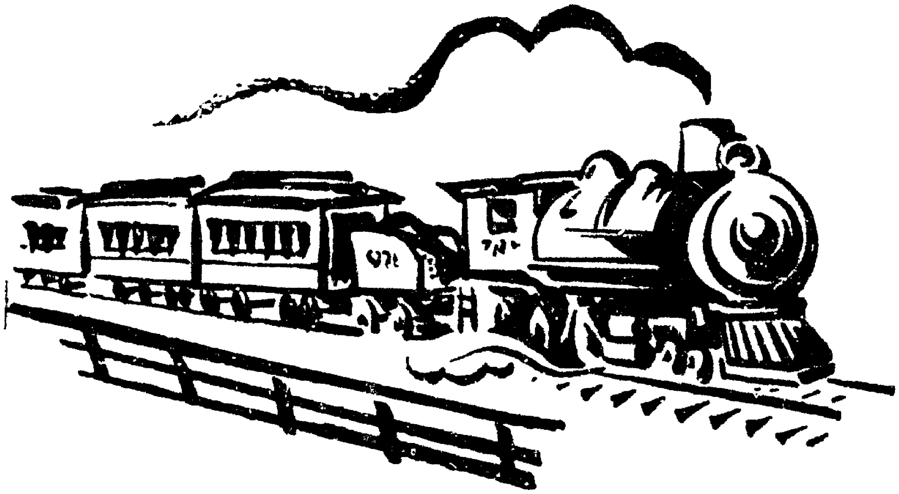

די באַן

די באַן־איז אַ לאַנגע,
אַ לאַנגע אַזאַ —
עס קלאַפּן די רעדער:
טאַ־טאַ־טאַ־טאַ־טאַ.

פעלדער און וועלדער
זיי לויפן פאַרביי,
עס קלאַפן די רעדער:
טוריי און טוריי.

רייכע און אָרעמע

רייכע אַף מאַשינען,
אָרעמע צו פוס.
רייכע לויפן גיך,
אָרעמע אָן שיך.
דאַרפן אָרעמע בלייבן שטיין,
לאָזן די מאַשינען גיין.

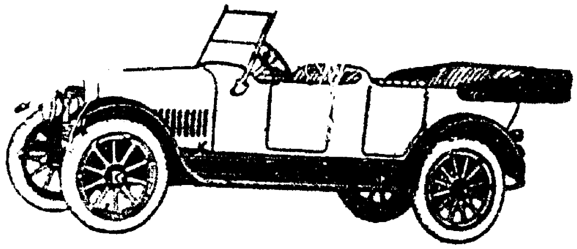

אויטאָמאָביל

פריער שטום,
שפּעטער הויך.
אויטאָמאָביל
רויש און רויך.
פליט און פייפט,
אַ גרויל, אַ שרעק...
קינדער לויפן
פון וועג אַוועק.

ווי אַזוי היטסטו זיך פון אַן אויטאָמאָביל, ווען דו גייסט אַריבער די גאַס?
דערצייל אונז.

אַן אַרבעט

שרייב אַריין די ווערטער:

סעמים טאַטע פאָרט אַלע טאָג צו דער אַרבעט
מיט דעם:

העלענס טאַטע פאָרט אַלע טאָג צו דער אַרבעט
מיט דעם:

הערים טאַטע פאָרט אַלע טאָג צו דער אַרבעט
מיט דעם:

ווער פאָרט מיט אַן אויטאָמאָביל?

„על״ אויטאָמאָביל

סאָבווײ טראַמווײ

אַ שפּיל אין כאַיעס.

1. אַלע קינדער זיינען כאַיעס. דער איז אַ הונט, דער איז אַ וואָלף, און דער איז אַ קאַץ, און אַזוי ווייטער. איינער דערציילט עפּעס. און אַז ער זאָגט דאָס וואָרט: הונט — טוט אַ ביל דאָס קינד, וואָס איז אַ הונט. אַז ער זאָגט דאָס וואָרט: פערד — טוט אַ הירזשע דאָס קינד, וואָס איז אַ פערד. און אַזוי אַלע איבעריקע „כאַיעס".

2. דיזעלביקע שפּיל קאָן מען אויך שפּילן מיט קאַרטלאַך. אַזוי: מען שרייבט אָן אַף קאַרטלאַך, אַף שטיקלאַך פּאַפּיר, ווי אַזוי עס שרייט יעדע כאַיע (אַ הונט בילט, אַ ציג מעקעט, און אַזוי ווייטער). די קאַרטלאַך מישט מען אויס און יעדעס קינד ציט אַ קאַרטל. וואָס אין קאַרטל שטייט, דאָס טוט עס. שטייט אין קאַרטל: אַ פערד הירזשעט — הירזשעט עס. שטייט אין קאַרטל: אַ כאַזער כרוקעט — כרוקעט עס. און אַזוי אַלע איבעריקע.

3. אַ ציג... | אַ הונט...
אַ כאַזער... | אַ וואָלף...
אַ קאַץ... | אַ פערד...
אַ אויל... | אַ קו...

שרייב איבער. אַנשטאָט די פּינטעלאַך שטעל אַ וואָרט פון די ווערטער:

קוויטשעט. וואַיעט. הירזשעט. בילט.

מרוקעט. מעקעט. מיאַוקעט. כרוקעט.

דער הונט וואס האט געוויינט

אף א פארם צווישן הויכע בערג, האט געלעבט א גרויסער, האריקער הונט. מען האט אים א נאמען געגעבן לייב, ווייל ער האט אויסגעזען ווי א לייב. זיין פעל איז געווען א ברוינע, מיט א גרויסן האריקן עק. נאר אויגן האט ער געהאט גוטע. ער האט זייער ליב געהאט קליינע קינדער. ער האט זיי געלאזט טאן מיט זיך אלץ וואס זיי האבן געוואלט. ניט איינמאל האט א קינד פארדוקט לייבן אין האלז א הענטל אזוי טיף, אז לייב פלעגט זיך אוש ווארגן. ער האט אבער אפן קינד ניט געבייזערט זיך און אים ניט געביסן.

אין דער גאנצער געגנט האט מען געוואוסט, אז לייב איז א פריינט פון קינדער. און קינדער האבן לייבן ליב געהאט. זיי פלעגן אים אויסקאטשן אין זאמד, רייסן פאר די אויערן און לייב האט אלץ געדולדיק אריבערגעטראגן. ער פלעגט א לעק טאן דעם קינדס הענטל מיט זיין גרויסן ווארימען צונג, ווי ער וואלט געדאנקט פארן שפילן זיך מיט אים. מיט קיין הינט האט זיך לייב ניט געכאווערט.

עס איז געווען א הייסער זומער־טאג. אלע געסט, וואס זיינען געקומען אף אפרו, האבן ניט געוואוסט וואו אהינצוטאן זיך פון דער היץ. דער הונט לייב איז ארומגעגאנגען א פארשמאכטער. דער פארמער האט פארגעסן געבן לייבן א טרונק. לייב איז ארומגעגאנגען אן אומעטיקער מיט אן אראפגעלאזטן עק.

ער איז צוגעגאנגען צום באלעבאס, געקוקט אים אין די אויגן אריין און געבעטן א טרונק. דער באלעבאס

האָט לייבן ניט באַמערקט. ער איז געווען פאַרנומען מיט די געסט.

ליבעלע, די שטיפערקע פון פאַרם, איז צוגעלאָפן אַ פאַרשוויצטע צו לייבן. זי האָט אים אָנגענומען פאַר די אויערן און זיך געזעצט אַף אים רייטנדיק. עס איז לייבן שווער געווען צו האַלטן ליבעלען אַף זיך אין אַזאַ הייסן טאָג. ער האָט אָבער געשוויגן. ער האָט ליב געהאַט ליבעלען מיט די צעפלאַמטע בעקלאַך און גאָלדענע לאָקן. ליבעלע האָט ניט באַגנוגנט זיך מיטן רייטן אַף לייבן. זי האָט אים אָנגעכאַפּט פאַרן עק און גענומען רייסן. ליבעלע האָט, ווייזט אויס, פאַרגעסן, אַז לייב איז אַ לעבעדיקער הונט. זי האָט געמיינט, אַז זי שפּילט זיך מיט אַ צאַצקע.

לייב איז געווען נערוועז. ער האָט אָנגעהויבן בור־טשען. אָבער ליבעלען איז געפעלן געוואָרן זיין בור־טשען. האָט זי אָנגעהויבן נאָך שטאַרקער רייסן אים פאַרן עק. לייב האָט ניט אויסגעהאַלטן. דער דורשט און די היץ האָבן אים געמאַטערט און געמאַכט זייער נערוועז. ער האָט אַ כאַפּ געטאָן ליבעלען פאַרן האַנט און זיך איינגעביסן מיט די ציין. די קליינע ליבעלע האָט אַרויסגעלאָזט אַ קוויטש. ליבעלעס מאַמע איז צו־געלאָפן. דערנאָך אַלע געסט. מען האָט געמאַכט אַ גוואַלד, אַז דער הונט איז מעשוגע געוואָרן.

דער פאַרמער, אויסער זיך פון קאַס, איז צוגעלאָפן צו לייבן און אים אַראָפּגעלאָזט אַ פאַטש. לייב איז גע־שטאַנען אַ שולדיקער און אינגאַנצן געציטערט. ער האָט זיך געשטעלט אויף די הינטערשטע פיס אַנטקעגן דעם באַלעבאָס און מיט געבעט אים געקוקט אין די אויגן אַריין. דער באַלעבאָס אָבער האָט געפּאַטשט לייבן איבער די באַקן.

לייב האָט זיך ניט גערירט פון אָרט. ער איז גע־
שטאַנען אַזוי די הינטערשטע פיס און זיינע פאָדערשטע
פיס האָבן געציטערט אין דער לופטן. ער האָט גע־
קוקט אָפן באַלעבאָס און פון זיינע קלוגע, גוטע אויגן
האָבן זיך טרערן געגאָסן.

איז לייב געווען שולדיק?

ווי לעמאַך האָלט געלט

לעמאַך איז געווען אַ גרויסער נאַר — אַ נאַר כאַטש
אין קרימען שפּאַר.

איינמאָל שיקט אים זיין מאַמע עפּעס קויפן, גיט
זי אים געלט און זאָגט צו אים:

— זע, לעמאַכקע, פאַרליר ניט דאָס געלט!

ענטפערט לעמאַך:

— האָב קיין מורע ניט, מאַמע, איך וועל ניט פאַר־
לירן. איך וויים, ווי צו האַלטן געלט.

— און זע, מען זאָל ביי דיר ניט אַרויסגאַנווענען!
— זאָגט צו אים ווייטער די מאַמע.

צעלאַכט זיך לעמאַך מיט זיין נאַרישן געלעכטער,
און ער ענטפערט:

— אָ, ניין, מאַמע! ביי מיר וועט מען ניט אַרויס־
גאַנווענען. איך וויים, ווי צו האַלטן געלט.

זאָגט צו אים די מאַמע:

— נו, טאָ גיי, מיין קינד, און קער זיך אום גיך

מאכט לעמאך:

— אז איך וועל גיין גיך, וועל איך דאך רייסן די שיך.

זאָגט צו אים די מאַמע:

— נו, טאָ גיי פּאַמעלאַך!

מאַכט ווידער לעמאַך:

— אַז איך וועל גיין פּאַמעלאַך, וועט מען מיך דאָך רופן לעמאַך!

זאָגט צו אים די מאַמע:

— נו, טאָ גיי ווי דו ווילסט!

איז לעמאַך אַוועק. גייט ער און דאָס געלט האַלט ער נישט אין קעשענע, נאָר אין האַנט, און די האַנט איז ביי אים נישט פֿאַרמאַכט, נאָר אָפֿן, אַזוי אַז אַלע זעען, וואָס ער טראָגט אין האַנט.

שטעלט אים אָפּ איינער אַ מאַן און פֿרעגט אים:

— ווי רופֿט מען דיך, אינגל?

ענטפֿערט ער: לעמאַך.

זאָגט צו אים דער מאַן:

— טאָ זיי זשע נישט קיין לעמאַך און טראָג נישט אָפֿן דאָס געלט אין האַנט.

ענטפֿערט לעמאַך:

— עס איז בעסער, אַז איך טראָג אָפֿן.

פֿרעגט דער מאַן:

— פֿאַרוואָס?

ענטפֿערט לעמאַך:

— ווייל איך קוק אָפֿן געלט אין האַנט, קען איך נישט פֿאַרלירן.

מאַכט צו אים דער מאַן:

— קענסט דאָך דאָס אַריינלייגן אין קעשענע, וועסטו נישט פֿאַרלירן.

זאָגט לעמאַך:

— אַז איך וועל אַריינלייגן אין קעשענע, וועט דאָך קומען אַ גאַנעוו און אַרויסנעמען!

מאַכט דער מאַן:

— איבּ דו ביסט אַזאַ כאַכעם און ווילסט דאַווקע טראָגן אין האַנט, טאָ פאַרוואָס פאַרמאַכסטו ניט די האַנט?

ענטפערט לעמאַך?

— הע, הע! אַז איך וועל פאַרמאַכן די האַנט, וועל איך דאָך ניט זען דאָס געלט, וועל איך דאָך פאַרגעסן, אַז איך האָבּ געלט!

גיט דער מאַן אַ מאַך מיט דער האַנט און זאָגט:

— אַז מען זאָגט אַ לעמאַך, איז טאַקע אַ לעמאַך.

און דער מאַן איז אַוועק.

לעמאַך איז זיך געגאַנגען ווייטער זיין וועג, און דאָס געלט אַלץ געהאַלטן אָפן אין האַנט.

באַגעגנט אים אַ צווייטער מאַן. אָבער דער מאַן איז שוין געווען אַ גאַנעוו און אַ שווינדלער, און אים איז געפעלן געוואָרן, וואָס לעמאַך טראָגט דאָס געלט אָפן אין האַנט.

מאַכט דער מאַן צו לעמאַכן:

— ביסט זייער אַ קלוג אינגל, ווי איך זע. ווי רופט מען דיך?

ענטפערט ער: — לעמאַך!

זאָגט דער מאַן: לעמאַך איז אַ פיינער נאָמען. אַלע קלוגע אינגלאַך רופט מען לעמאַך.

איז דאָס לעמאַכן געפעלן געוואָרן. זאָגט ער צום מאַן: אָבי זיי זאָגן אַלע, אַז לעמאַך איז אַ נאַר.

מאַכט דער מאַן:

— הער זיי ניט, וואָס זיי זאָגן! לעמאַך איז אַ קלוגער.

זאָגט לעמאַך:

— איך האָב דיך האָלד. דו ביסט אַ גוטער מאַן.

מאַכט דער מאַן:

— אַוואַדע בין איך אַ גוטער און איך האָב דיך אויך האָלד. דיך מח אַוואַדע שווער זיין צו-טראָגן דאָס געלט אין האַנט? דאַרפסט דאָס טראָגן ווייט?

— אָט דאָ אין קראָם, צו קויפן עפּעס פאַר דער מאַמען, — ענטפערט לעמאַך.

— אַ, איז דאָך ניט ווייט, — זאָגט דער מאַן. — און דו ביסט שוין פאַרשוויצט! לאָז מיך, וועל איך דיר אָפּווישן דעם שוויים און איך וועל טראָגן דאָס געלט פאַר דיר.

מאַכט לעמאַך:

— ביסט זייער אַ גוטער מאַן. נאַ דיר, טראָג. און ער האָט אים אָפּגעגעבן דאָס געלט.

— ביסט אַ קלוג אינגל, לעמאַך, — האָט געזאָגט דער מאַן. — שטיי דאָ נאָר איין ווײַלינקע. איך דאַרף דאָ אַריין אין אַ הויז אין דער צווייטער גאַס. איך וועל באַלד צוריקקומען, און מיר וועלן ביידע גיין אין קראָם אַריין קויפן, וואָס דו דאַרפסט פאַר דיין מאַמען.

האָט אים לעמאַך געגלייבט און געלאָזן אים גיין.

און לעמאַך האָט געוואַרט און געוואַרט, און דער מאַן איז נאָר ניט געקומען, וואָרים ער איז דאָך געווען אַ שווינדלער און אַ גאַנעוו און געוואָלט נאָר אויסנאַרן דאָס ביסל געלט ביי לעמאַכן.

לעמאַך האָט געזען, אַז דער מאַן קומט ניט, איז ער אים אַוועק זוכן. און ער האָט ביי יעדן געפרעגט און יעדן דערציילט די מייסע, ווי עס איז געווען, און אַלע

האָבן געלאַכט פון אים, גרויס און קליין, און האָבן גע־זאָגט צו אים:

— ניט אומזיסט רופט מען דיך לעמאַך. ביסט טאַקע אַ לעמאַך.

לעמאַך איז אַוועק אַהיים מיט גאָרנישט, און געלט און און סחורה.

אַז ער איז אַריין אין הויז, האָט אים די מאַמע גע־פרעגט:

— וואו ביסטו דאָס פאַרפאַלן געוואָרן?

מאַכט לעמאַך:

— איך בין ניט פאַרפאַלן געוואָרן. דער מאַן מיטן געלט איז פאַרפאַלן געוואָרן.

פרעגט די מאַמע אַ פאַרוואונדערטע:

— וועלכער מאַן? וואָסער געלט?

האָט איר לעמאַך דערציילט די גאַנצע געשיכטע.

האָט די מאַמע געזאָגט:

— ווי איז מיר! וואָס פאַר אַ לעמאַך אַ קינד איך האָב!

ווען קען מען רופן לעמאַך?

וויפיל בילדער קען מען אָנמאָלן צו דער מייסע?

מאָל אָן די בילדער און שרייב אונטער, וואָס זיי מיינען.

אויב דו קאָנסט ניט מאָלן, דערצייל ווען די בילדער און שרייב אָן, וואָס יעדעס בילד מיינט.

צום ביישפיל:

1. די מאַמע גיט לעמאַכן געלט.

2. לעמאַך גייט איבערן גאַס און האַלט דאָס געלט אין דער האַנט.

און אַזוי ווייטער.

אַרבעט און אַרבעטער

אין פאַבריק

שטייען אויסגעשטעלט מאַשינען,
אַלע אין פולן גאַנג.
און זיי רוישן און זיי זשומען:
זיג, זאַג, זיג, זאַג!

פאַסן יאָגן, רעדער לויפן —
גיך, גיך, גיך!
פון פאַבריק צום פאַרקויפן —
שיך, שיך, שיך!

ווי הייסט א פאבריק, וואו מען ארבעט אויס שיך?
ווי הייסט דער ארבעטער, וואָס מאכט שיך?

א י י נ ס	אַ ס אַ ך
פוס	פיס
שוך	שיך
נוס	________
קו	________
זון	________

פאַרבער

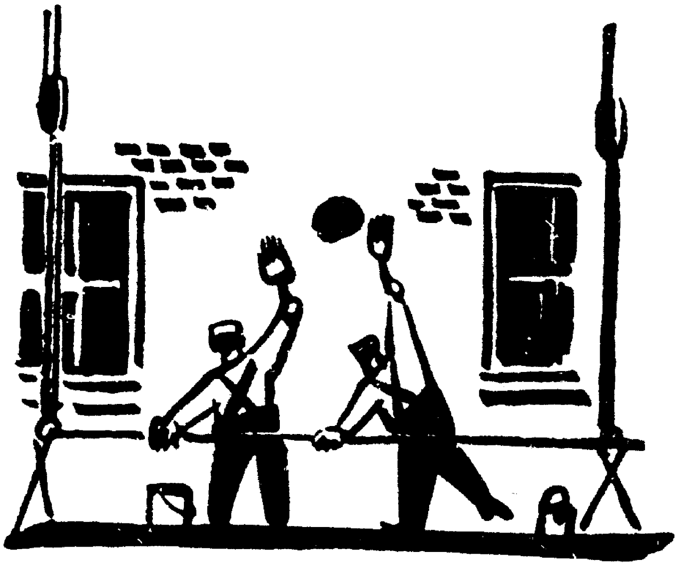

פאַרבער שטייען אָפן דאָך
טוען אַרבעט גאָר אַסאָך.
פאַרבער פאַרבן שוין די ווענט
מיט די בערשטלאָך אין די הענט.
ווער עס נייט פאַרביי זאָל היטן
זיינע קליידער און זיין היטל.
פאַרב פון בערשטל רינט אַראָפ
גלייך דעם גייער אָפן קאָפ.

דער פאַרבער . . . .

וואו האָסטו געזען ווי פאַרבער אַרבעטן ?

דער גאַסן־קערער און דער מיסט־פירער

דאָס איז געווען זונטיק אינדערפרי. דער טאַטע איז ניט געגאַנגען צו דער אַרבעט. די קינדער זיינען ניט געגאַנגען אין שול. אַלע זיינען אויפגעשטאַנען פרי, זיך אַרומגעוואַשן, אָפּגעגעסן און אָפּגעמאַכט צו גיין אין פּאַרק.

די מאַמע האָט זיך גענומען ריין מאַכן אין שטוב. איך איז אָבער שווער געווען אַליין. האָט זי געבעטן סאַרען, זי זאָל איר העלפן. סאַרע איז דאָס עלטסטע קינד אין שטוב און איז שוין אַלט צוועלף יאָר.

האָט סאַרע אַ זאָג געטאָן:

— וואָס בין איך אַ גאַסן־קערער, צי אַ מיסט־פירער?

די מאַמע איז אַף סאַרען ניט אין קאָס געוואָרן, כאָטש סאַרע איז געווען זייער שולדיק. די מאַמע האָט סאַרען דערקלערט אָט־וואָס:

— ווייסטו, סאַרע, וואָס דו האָסט געזאָגט? דו האָסט גערעדט וועגן די גאַסן־קערער און מיסט־פירער זייער ניט גוט. די גאַסן־קערער און מיסט־פירער טוען אַזאַ גוטע אַרבעט. זיי רייניקן אונזער שטאָט, פירן אוועק דאָס מיסט. זיי אַרבעטן זייער שווער, כאָטש זיי קריגן שלעכט באַצאָלט. אַז די גאַסן־קערער און מיסט־פירער וואָלט זיך די שטאָט ניט געקאָנט באַגיין אַפילע קיין איין טאָג. קראַנקייטן וואָלטן זיך פאַרשפּרייט אין אַלע הייזער פונם שמוץ אין די גאַסן.

סאַרע האָט גאָרנישט געענטפערט, נאָר זי האָט אַ פאַרשעמטע זיך אַ כאַפּ געטאָן צום בעזים און אָנגעהויבן אַרבעטן אַזוי געשמאַק, אַז אין אַ קורצער צייט האָט זי געמאַכט, צוזאַמען מיט דער מאַמען, די שטוב ריין ווי גאָלד.

דער גאַסן־קערער

הערי וויל ווערן אַ גאַסן־קערער. טראַכט צו אַ מייסעלע צו דעם.

איינס	אַסאַך
אַרבעטער	אַרבעטער
לערער	לערער
זינגער	זינגער
שניידער	________
בעקער	________
שוסטער	________

דער מילך־מאַן

מאַרטין איז אַ וואוילער אינגל. ער איז אַלט 7 יאָר. ער האָט ליב שיינע מייסעלאַך. פאַרן שלאָפן דערציילט אים די מאַמע אָפט אַ שיין מייסעלע, און מאַרטין שלאָפט גוט אַ גאַנצע נאַכט. איינמאָל האָט זיך מאַרטין אויפגע־כאַפּט פריער ווי אַלעמאָל און אַ רוף געטאָן זיין מאַמען:

— מאַמע, עמיצער גייט אַף די שטיגן. ווער קאָן עס זיין?

די מאַמע איז שוין געווען אויפגעשטאַנען און צוגע־גרייט פרישטיק. זי איז צוגעגאַנגען צו מאַרטינען און אים געזאָגט:

— דאָס איז דער מילך־מאַן, מאַרטין. ער ברענגט מילך פאַר די קינדער. ווען אַלע שלאָפן נאָך, פאָרט ער שוין אַרום איבער די גאַסן און שטעלט אַוועק לעבן די טירן מילך. ער לויפט אַרויף און אַראָפּ פון די שטיגן. שווער איז זיין אַרבעט. דאָס געלט פאַר דער מילך קריגן די רייכע באַלעבאַטים, און דער מילך־מאַן קריגט זייער ווייניק פאַר זיין שווערער אַרבעט.

— אָבער מילך קריגן אַלע קינדער?

— ניין, מיין קינד, ניט אַלע קינדער קריגן מילך. פאַראַן אַזוי פיל קינדער, וואָס זייערע עלטערן קאָנען ניט קויפן קיין מילך פאַר זיי. דער מילך־מאַן וואָלט געווען צופרידן צוצושטעלן מילך פאַר אַלע קינדער. די באַלע־באַטים ווילן אָבער ניט געבן קיין מילך אָן געלט.

מאַרטין האָט דעם פרימאָרגן שוין מער נישט געקאָנט איינשלאָפן. ער האָט אַלץ געטראַכט וועגן די קינדער, וואָס האָבן ניט קיין מילך.

שרייבט: קינדער, מייסעלאַך, וועגן דעם אייז־מאַן, קוילן־מאַן און ברויט־טרעגער.

ראָבעלעס טאַטע

(קינדערשעס)

ראָבעלעס טאַטע אַרבעט זייער שווער אין פאַבריק און קריגט ווייניק באַצאָלט. עס איז אים שווער אויסצו־האַלטן זיין פאַמיליע. ער האָפט אַלץ אָף בעסערע צייטן. און די בעסערע צייטן קומען ניט. ראָבעלע האָט שטאַרק ליב איר טאַטן. ווען דער טאַטע קומט פאַרנאַכט אַהיים פון דער אַרבעט אַ מידער און אַ פאַרזאָרגטער, ווערט ראָבעלע טרויעריק. זי טראַכט ווי אַזוי צו העלפן די אַר־בעטער. איינמאָל האָט זי געפרעגט דעם טאַטן וועגן דעם. האָט דער טאַטע איר געענטפערט: „ווען אַלע אַרבעטער זאָלן זיך צוזאַמענעמען און סטרייקן פאַר העכערן לױן, קאָנען זיי זיך העלפן.“ ראָבעלע איז אַוועק פון טאַטן אַ צופרידענע און האָט בא זיך באַשלאָסן: „ווען איך וועל עלטער ווערן, וועל איך העלפן אַלע אַרבעטער מיט וואָס איך וועל נאָר קאָנען.“

א ר ב ע ט: געפינט אויס בא דיין טאַטן:

(1) בא וואָס ער אַרבעט.
(2) וויפיל שאָ אַ טאָג ער אַרבעט.
(3) ווי זעט אויס זיין שאָפּ, צי ער איז גרויס און ליכטיק אָדער פאַרקערט.
(4) וויפיל אַרבעטער עס אַרבעטן מיט אים.
(5) צי ער געהערט צו אַ יוניאָן און צי זיין שאָפּ איז אַ יוניאָן־שאָפּ.
(6) צי דיין טאַטע האָט אַמאָל געסטרייקט.

שרייב דאָס אַלץ אָן און לייען פאַר אין קלאַס.

אַ שפּיל אין „שאַפּ"

קינדער האָבן זיך געשפּילט אין גאַס. געשפּילט זיך אין איין שפּיל, אין נאָך אַ שפּיל, און עס איז ניט געבליבן אין וואָס זיך צו שפּילן. און שטוב גיין האָבן די קינדער ניט געוואָלט. ס'איז געווען אַ זוניקער, מילדער ווינטער־טאָג. שטייען די קינדער און טראַכטן וואָס צו טאָן. רופט זיך אָן מיני:

— איך האָב אויסגעטראַכט אַ נייע שפּיל. אַ שפּיל אין „שאַפּ". לאָמיר זען, וואָס ס'וועט אַרויסקומען. בערל, דער פעטער, וועט זיין דער באַלעבאָס; סידני, וואָס האָט ליב צו שלאָגן זיך, וועט זיין דער פאָרמאַן, און מיר אַלע וועלן זיין די אַרבעטער.

די שפּיל איז די קינדער זייער שטאַרק געפעלן געוואָרן, און מ'האָט זיך גענומען גרייטן זי דורכצופירן. די „אַרבעטער" האָבן זיך אויסגעשטעלט אין אַ לאַנגער ריי און גענומען מאַכן מיט די פיס און מיט די הענט, ווי מ'אַרבעט אויף ניי־מאַשינען. זיי האָבן געזונגען און געאַרבעט.

דערנאָך איז אַריינגעקומען דער „פאָרמאַן" סידני און זיך צעשריען:

— וואָס פאַרא זינגען אינמיטן דער אַרבעט? אז מען אַרבעט, זינגט מען ניט. דער באַלעבאָס צאָלט געלט פאַר אַרבעט און ניט פאַר זינגען. אַרבעט אַביסל שנעלער, אַז ניט קאָנט איר זיך זוכן אַן אַנדער שאַפּ.

סידני איז אַרומגעגאַנגען צווישן די „אַרבעטער", געקוקט ווי יעדער „אַרבעטער" אַרבעט, און זיך געבייזערט.

דאָ איז אַריינגעקומען דער „באַלעבאָס", בערל דער פעטער, ער האָט אַ קוק געטאָן מיט אַ שמייכל אויף „זיין שאַפּ" און צוגערופן סידנין דעם „פאָרמאַן".

— נו, ווי גייט די אַרבעט? זעסט, יענער אַרבעטער איז, דאַכט זיך, צו אַלט. מ'דאַרף אים אָוועקשיקן. און דער, אַז דאַרט, רעדט אָן די אַרבעטער, אַז מען דאַרף סטרייקן און נעמען מער געלט. וואָלט מען אים אויך גע־דאַרפט אָוועקשיקן. מ'דאַרף אַזעלכע אַרבעטער ניט האַלטן. האָב עס אינזינען — און דער „באַלעבאָס" איז אַוועק.

דער „פאַרמאַן" איז צוגעגאַנגען צו די צוויי אַרבעטער און געהייסן זיי גיין אַהיים, ווייל דער באַלעבאָס האָט מער ניט קיין אַרבעט פאַר זיי.

קלאָגט זיך דער אַלטער אַרבעטער:

— וואו וועל איך גיין? וואָס וועל איך איצט טאָן? ווערן אַ בעטלער אַף די עלטערע יאָרן? אַזויפיל יאָרן אָוועקגעגעבן דאָס געזונט און איצט וועל איך דאַרפן הונ־גערן...

אָבער דער יונגער אַרבעטער האָט אַ געשריי געטאָן:

— מיר אַרבעטן אַלע צוזאַמען. כאַווירים זיינען מיר. וועט איר לאָזן, אַז דער באַלעבאָס זאָל אָפּזאָגן אייערע צוויי כאַווירים?!

— — ניין! — האָבן אַלע אויסגעשריען ווי איין מענטש.

די שפּיל איז אַדורך אויסגעצייכנט.

— איצט, — האָט זיך אָנגערופן מיני, — וועלן מיר שפּילן אַ „שאַפּ" אין סאָוועטן־לאַנד. — און זי האָט אַלע קינדער דערקלערט ווי צו שפּילן.

די קינדער זיינען באַלד ווידער געוואָרן „אַרבעטער". אָבער וואָס פאַר אַ גרויסער אונטערשייד? קיין באַלעבאָס איז אין דער שפּיל ניט געווען, ווייל עס זיינען ניטאָ קיין באַלעבאָטים אין סאָוועטן־לאַנד. קיין פאַרמאַן איז אויך ניט געווען, נאָר אַ כאַווער־אַרבעטער איז אַרומגעגאַנגען צווישן די אַרבעטער און מיט אַ שמייכל אַפן פּאַנים אַרויס־

געהאָלפֿן די אַרבעטער און געגעבן אַן אײַצע, ווען מ׳האָט געדאַרפֿט. מ׳האָט קײנעם ניט אָפּגעזאָגט, ווײַל די אַר־בעטער זײַנען די באַלעבאַטים פֿון דער פֿאַבריק, און אַז אַרבעטער וועט זיך אַלײן ניט אָפּזאָגן. די אַרבעטער זײַנען געזעסן בײַ דער אַרבעט פֿרײלאַכע, צופֿרידענע און מונטערע.

די קינדער איז די צווייטע שפּיל „שאָפּ" געפֿעלן געוואָרן בעסער ווי די ערשטע. אָבער אײן קינד האָט זיך אָנגערופֿן צו מינין:

— טאָ וואָס טוט מען אין סאָוועטן־לאַנד מיט אַלטע אַרבעטער, וואָס קאָנען ניט אַרבעטן מער? מען קאָן דאָך ניט האַלטן אין שאָפּ אַן אַרבעטער, וואָס קאָן ניט אַרבעטן.

— אַלטע אַרבעטער, וואָס קאָנען מער ניט אַרבעטן, ווערן ניט קײן בעטלער אין סאָוועטן־פֿאַרבאַנד. די אַרבעטער־רעגירונג באַזאָרגט אַזעלכע אַרבעטער מיט אַלץ, וואָס זײ דאַרפֿן, און זײ לעבן אױס זײערע יאָרן ווי שטאָלצע ערלאַכע מענטשן. ס׳איז זײער לאַנד און זײער אַרבעטער־רעגירונג. דערפֿאַר איז אין סאָוועטן־לאַנד אַזױ אַנדערש ווי אין אַמעריקע.

אַלע פֿאַר איינעם – איינער פֿאַר אַלע

באַ דער אַרבעט, מאַשין,
אפֿן יאַם, אָדער באַן,
אין פֿעלד און אין שטאָט
אַזאַ ליד איז פֿאַראַן:
אַלע פֿאַר איינעם, איינער פֿאַר אַלע.
ווייס קאָליר, אָדער געל,
ברוינע הויט, אָדער שוואַרץ,
אַלע איינס, אַלע איינס,
ווער עס האָט אַ גוט האַרץ —
אַלע פֿאַר איינעם, איינער פֿאַר אַלע.

דער קלײנער שיך-פּוצער

אַ רײַכער פּוצט ניט זײַנע שיך
בײַ קלײנע אינגעלעך ווי איך
ער גייט אין שיך, וואָס זײַנען נײַ,
און גייט דאָ קײנמאָל נישט פאַרבײַ.
ער פאָרט אין זײַן אויטאָמאָביל
און קויפט זיך אַלצדינג וואָס ער וויל.

וועלכע קינדער מוזן ארבעטן?

בעני מיט דער פעני

דער אינגל בעני האָט געקראָגן אַ פעני. פאַרוואָס עפּעס נאָר אַ פעני און ניט קיין ניקל אָדער אַ דאַים, אַזוי ווי די אינגלאַך מענאַשע און עפראַים? אָדער אַ קוואָרטער?

פאַרוואָס? פאַר דאָס, ווייל דעם אינגל בענים טאַטע איז פון די קאַבצאַנים, וואָס האָבן ניט די מעזומאָנים, און מער ווי אַ פעני קען ער בענין ניט געבן.

נו, האָט בעני גענומען די פעני און גענומען גלייך לויפן אין קראָם עפּעס קויפן.

איז ער פאַרבייגעלאָפן אַ בעקעריי, האָט ער דאָרטן דערזען גוטע זאַכן — איי־איי־איי! האָט זיך אים פאַרוואָלט און ער האָט זיך אָפּגעשטעלט.

טראַכט בעני: וואָס זאָל ער קויפן פאַר זיין פעני? וואָס פעלט דעם לעקאַך, ווען ס'איז נאָר ניט טייער דער מעקאַך?

און בעני גייט טאַקע אַריין גלייך אין דער בעקעריי און ער ווייזט אַן מיטן פינגער אויפן לעקאַך, פרעגנדיק דעם מעקאַך:

— ווי טייער?

— בראַנד־פייער!

פרעגט בעני:

— און וויפיל איז אַ שטיקל?

ענטפערט דער בעקער:

— ניט ווייניקער ווי אַ ניקל.

— מאַכט בעני:

— איך האָב אָבער אַ פעני!

— דו ביסט עפּשער קלוג, אָבער אַ פעני איז ניט גענוג.

פרעגט בעני:

— און וואָס זאָל איך נעמען מער ווי אַ פעני?

— גיי בעט באַ דיין מוטער.

— דאַנק פאַר דער אייצע! איר זייט זייער אַ גוטער!

— טאָ גיי בעט באַ דיין פאָטער!

— פון וואַנעט האָט ער?

— טאָ בעט באַ דיין זיידן אָדער באַ דיין באָבען?

— פון וואַנען זאָלן זיי האָבן?

— טאָ גיי און פאַרדין!

— אַזוי קליין ווי איך בין?

— אַ, ווערסט קלענערע געפינען, וואָס גייען פאַר־דינען!

— אָבער באַ וואָס קען איך פאַרדינען?

— אַ דיינע באַ וואָס! דו וועסט שוין געפינען. קענסט, לעמאַשל, צייטונגען פאַרקויפן אָדער אַ גאַנג פאַר וועמען לויפן.

פרעגט בעני:

— פאַר וואָס זאָל איך צייטונגען קויפן און פאַר וועמען אַ גאַנג זאָל איך לויפן?

נימט דער בעקער אַ טראַכט און זאָגט עם אַ מאַך:

— אויב דו האָסט ניט פאַר וועמען, וועל איך דיך נעמען.

און בעני איז געבליבן באַם בעקער אַרבעטן: אַ גאַנג געגאַנגען, די בייגל געהאַנגען, געריבן די מאָן און אַנדערע זאַכן געטאָן.

ער האָט אָפּגעאַרבעט דעם טאָג, האָט אים דער בעקער געגעבן פונקט אַכצן פענים און געהייסן אים אויך מאָרגן קומען.

בעני איז מיט די אַכצן פענים אַהיים געקומען, פרעגט אים דער טאַטע און עס פרעגט אים די מאַמע:

— וואו האָסטו דאָס גענומען?

זאָגט בעני:

— איך האָט מיר גענעבן אַ פעני. האָב איך גענומען לויפן עפּעס קויפן.

און ער האָט זיי דערציילט די גאַנצע מייסע פון אָנהויב ביז סאָף און פון אַלעף ביז טאָוו.

און די מאַמע לאַכט און דער טאַטע מאַכט:

— האָסט מיט דער אײן פּעני, װאָס דו האָסט באַ מיר גענומען, גאַנצע אַכצן געװאָונען! ביסט אַ יאָט אַ כװאַט און אַ גאַנצער פאַרדינער און גאַרניט קײן גרינער!

און דערנאָך זאָגט דער טאַטע און אויך די מאַמע:

— ביסט דאָך אָבער נאָך קלײן און דאַרפסט אין שול גײן!

— איך מוז אָבער פאַרדינען, װאָרים איך זײט אָרים!

—האָט בעני געטײנעט.

און אַזוי איז געבליבן, און בעני איז געגאַנגען אַלע טאָג צום בעקער אַרבעטן: אַ גאַנג געגאַנגען, די בײגל געהאַנגען, געריבן די מאָן און אַנדערע זאַכן געטאָן.

שװערע װערטער:
קאַבצאָנים — אָרימע לײט.
מעזומאָנים — געלט.
מעקאָך — פּרײז.

אַרבעט: דערצײל די מײסע מיט דײנע װערטער.

אָװנט

טיק, טיק, טיק־טיק, טיק, טיק...
„דער טאַטע איז נאָך אין פאַבריק" —
האָט זיך פײגעלע פאַרטראַכט:
„ער אַרבעט דאָרט פון פרי ביז נאַכט.

און קומען קומט ער שפּעט אַהײם.
מע קאָן שױן דאָן אין גאַס ניט גײן;
זיצט זי באַם פענצטער אָפן.
ביז זי װערט אַזױ אַנטשלאָפן..."

שרײב: װי איך באַגעגן מײן טאַטן, װען ער קומט פון דער אַרבעט.
אַרבעט: װען קומט דײן טאַטע פון דער אַרבעט?

מאַקסעלע

מאַקסעלע איז אַ קליינער אינגל, זעקס יאָר אַלט.

ער איז אַן אַרבעטער־קינד: זיין טאַטע און מאַמע, ביידע אַרבעטן אין שאַפּ.

אינדערפרי שטייט אויף דער טאַטע און גייט אַוועק צו דער אַרבעט. די מאַמע טוט מאַקסעלען אָן, זי גיט אים אָפּצועסן זיין פרישטיק, קושט אים אָן און גייט אויך אַוועק אַף אַ גאַנצן טאָג. אַלעמאָל איילט זי זיך זייער און זאָגט, אַז זי האָט מורא צו פאַרשפּעטיקן צו דער אַרבעט.

איין טאָג אין וואָך בלייבן טאַטע־מאַמע אינדערהיים. דאַמאָלסט איז מאַקסעלע גוט. זיי שפּילן זיך מיט אים, קושן אים, דרייען זיינע בלאָנדע האָר אַף די פינגער. מ'דערציילט אים שיינע מייסעלאַך. מייסעלאַך האָט ער אַזוי ליב צו הערן.

אַז די מאַמע גייט אַוועק, בלייבט מאַקסעלע איבער איינער אַליין. ער גייט אַרויס אַפן „סטופּ" און שלעפּט מיט זיך נאָך אַ שטול. דעם שטול מאַכט ער פאַר אַ טישל און אַליין זעצט ער זיך אַוועק אַפן שוועל. אַפן שטול לייגט ער פאַנאַנדער זיינע העפטן און נעמט זיך מאָלן בילדער.

פון אַ סאַך מאָלן ציען אים די פינגערלאַך. ער לייגט אַוועק דאָס בערשטעלע אָן אַ זייט און פאַרקוקט זיך אַף די שפּילנדיקע קינדער אין גאַס.

מאַקסעלע קומט אַריין אין הויז. די מאַמע לאָזט פאַר אים איבער אַלעמאָל עסן אין אַ פּעקעלע. ער עסט און זוכט ווייטער מיט וואָס זיך צו שפּילן.

ער נעמט דער מאַמעס אַלבאָם און בלעטערט איבער אַלע בילדער. ער שווענקט זיך מיטן וואַסער אין „סינק", און נעצט אים זיינע אַרבל. ער גיט עסן דעם קעצל, מאַכט זיך אַ פּויק פון אַ פּאַן, קלאַפּט אַף דעם מיט גאָפּל און לעפל און מאַרשירט אַרום.

מאַקסעלע האָט שוין אָפּגעטאָן אַלע אַרבעטן. מער

האט ער גארנישט וואס צו טאן. און נאס ווערט טונקל. אים ווערט אומעטיק. ער האט שוין איפגעגעסן דאס גאנצע פעקל, וואס די מאמע האט פאר אים געלאזן, און איצט איז ער ווידער הונגעריק, דאס הערצל הייבט אים אן שטארק צו נאגן.

אף אן איבערשטער פאליצע דערזעט מאקסל א קעסטל צוקערקעלאך. צוקערקעלאך האט ער ליב. ער ציט אים אינדערהייך זיין דאר הענטל. אבער ס'קעסטל איז אזוי הויך, אז ער וועט ניט קאנען דערלאנגען.

ער שלעפט צו א שטול און שטעלט זיך אף איר ארויף. אבער ס'איז נאך צו נידעריק. מאקסעלע לויפט ארום איבער דער שטוב און מיט גלאנציקע אייגעלאך קוקט ער ארויף אלץ אינדערהייך. באלד גיט ער זיך אן אייצע: ער נעמט דעם טיש און שלעפט אים פאר די פיסלאך צו דער פאליצע. אפן טיש שטעלט ער ארויף א שטול און אויבן לייגט ער אן ברעטלאך און קעסטלאך. איצט וועט ער שוין זיכער קאנען דערלאנגען...

מאקסעלע דראפעט זיך ארויף אינדערהייך, ער קלעטערט העכער און העכער, מיט די דינע פינגערלאך טשעפעט ער זיך אנם ברעג פון פאליצע, האר ס'שטייט דאס קעסטעלע מיט צוקערקעס.

פלוצים טוט זיך עפעס א טרייסל און א וויג. מאקסעלע פארלירט זיין גלייכגעוויכט. ער פליט מיט שטול און ברעטלאך און קעסטלאך, אלץ צוזאמען אף דער ערד.

די מאמע גייט אריין און הייבט אים אויף א צעביילטן, א צעשלאגענעם פון דעם דיל...

ארבעט:

1. פארוואס האט מאקסעלע געדארפט זיין אליין אין הויז?
2. וואו ארבעט דיין מאמע?
3. שרייב אן, וואס דיין מאמעס ארבעט איז, און לייען עס פאר אין קלאס.

דער שיך־פוצער

אף דער גאס דעלענסי
שטיי איך זונטיק פרי.
גלייך מיט אלע שיך־פוצער
שטיי איך אף די קני.

איך ווארט אף שיך צו פוצן
און קוק אף אלע פיס.
איך שריי און שריי צו מענטשן:
„שו־שיין! היער, פליס!

שיין, שיין! א ניקל א שיין!
איך מאך עס גוט און גיך!
שיין, שיין! א ניקל א שיין!
א שיין אף אייערע שיך?"

נאר עס הערט נים קיינער
ווי איך שריי און שריי.
אלע איילן זיך אזוי
און גייען מיר פארביי.

כ'ווער הונגעריק פון שרייען
און קיין עסן האב איך נים.
און ס'טוען מיר וויי די אויגן
קוקנדיק אף טריט.

אזוי פיל מענטשן גייען
מיט נים־געפוצטע שיך.
זיי גייען אלין און גייען,
און ווי זיי איילן זיך!

דער צייטונג־פאַרקויפער

(קינדערשעס)

עקסטראַ! עקסטראַ! — אין רעגן און אין קעלט הערט מען אַלץ די ווערטער, מיט וועלכע מייקי, דער צייטונג־פאַרקויפער, מאַכט באַקאַנט זיין סחורה צו אַלע פאַרבייגייער.

מיט זיין היטל אַף אַ זייט לויפט ער אַרום פון איין ראָג צו דעם אַנדערן. ערשטנס, ווייל ער פאַרקויפן וואָס־שנעלער די צייטונגען, און צווייטנס, איז אים פאַשעט קאַלט, און אַזוי לויפנדיק וואַרעמט ער זיך אָן.

היינט גיסט אַ שטאַרקער רעגן און דער ווינט בלאָזט אַזוי שטאַרק, ווי ער וואָלט טאַקע געוואָלט אָוועקבלאָזן די רעגנדלאַך. מייקי האָט זיך אָוועקגעשטעלט אונטער אַ דעכל צו באַשיצן זיך פון רעגן, און פון אונטער דעם דעכל רופט ער אויס די נייעס, וואָס געפינען זיך אין דער היינטיקער ־צייטונג.

די מייסע האָט צוגעטראָכט אַ קינד. טראַכט דו אויך צו אַ מייסע וועגן אַ קינד, וואָס פאַרקויפט קענדי אין קיי־גומע בײַ אַ סאַבוויי־אַריינגאַנג. שרייב עס אָן.

בײַם אינגל זאַוול

כ׳בין געווען בײַם אינגל זאַוול
אין דעם צווייטן גרויסן הויז.
און איך האָב מיט אים ביז אָוונט
זיך געשפּילט אין קאָץ און מויז.

איז אין שטוב בײַ אים דאָרט וואָרעם
כאָטש נעם און טו זיך נאַקעט אויס;
און די צימערן ווי־זאַלן —
ליכטיק, ברייט און זייער גרויס.

יעדער צימער האט א פענצטער,
וואו סע שיינט די זון אריין.
קאן דען, מאמע, דאס בא יעדן
נים, ווי דארט בא זאהלען, זיין?

וואס-זשע איז בא אונז אין שטיבל
שטענדיק פינצטער, קאלט און נאס;
וואס-זשע איז בא אונז אין שטיבל
שטענדיק פינצטער, קאלט און נאס;

א ר ב ע ט:

לייען שטיל און שטרייך אונטער די ריכטיקע ענטפערס:

1. זאוול וואוינט אין א: גרויסן הויז, שיינעם הויז, קליינעם שטיבל.
2. זאוולס מאמע איז רייך, מיין מאמע איז רייך.

ענטפער אף דעם אינגלס פראגעס.

ארעמע און רייכע הייזער

בענים טאטע איז אן ארבעטער. ער פארדינט ווייניק. בענים טאטע קאן נישט צאל קיין סאך דירע-געלט, וואוינען זיי אין אן אלטער הויז, אף אן ארעמער גאס. דער טראטואר איז א שמאלער. די גאס איז א שמאלע. היין און צוריק לויפן אויטאמאבילן, און מ'דארף זייער גוט אכטונג געבן, ווען מ'גייט אריבער די גאס.

ווינטער ליגט דער שניי לאנג אין גאס ביז ער ווערט הארט און שמוציק. מ'קאן זיך אויסגליטשן און צעקלאפן.

ארום די הייזער איז נישטא נישט קיין ביימער, נישט קיין גראז. ווען ס'קומט זומער, זעען אויס די הייזער טרוקן און פארשטויבט.

אין די הייזער איז ענג. ווייניק זון. די שטיגן אף ארויפצוגיין זיינען שמאלע און פון האלץ. און נישט איינמאל קומען פאר אומגליקן, ווען עס ברעכט אויס א פייער, אט אין אזא הויז וואוינט בעני.

דער טאַטע האָט בענין דערציילט, אַז די רייכע וואוי־נען אין גאָר אַנדערע הייזער. און די גאַסן זיינען ברייטע, זויבערע און שיינע.

האָט בעני געבעטן דעם טאַטן, ער זאָל אים ווייזן די גאַסן און די הייזער, וואו די רייכע וואוינען. און בענים טאַטע האָט עס געטאָן.

ס'איז פאַראַן אַ גאַס אַזאַ, הייסט זי „ריווערסייד דרייוו". אַף דער גאַס וואוינען די רייכע, די באַלעבאַטים. אַהין האָט דער טאַטע גענומען בענין.

ווען זיי זיינען אָנגעקומען אַף ריווערסייד דרייוו, האָט בעני ניט געקאָנט איינהאַלטן זיך פון פאַרוואונדערונג.

— אוי, סאַראַ שיינע הייזער! סאַראַ ברייטע פענצ־טער! און זע, טאַטע, סאַראַ ברייטע גאַס! עפשער דריי מאָל אַזוי ברייט ווי אונזער גאַס. און בא אונז איז קיינמאָל נישט אַזוי ריין ווי דאָ.

בעני איז מיטאַמאָל שטיל געוואָרן, זיך פאַרטראַכט און דערנאָך אַ פרעג געטאָן:

— און דאָ וואוינט דער באַלעבאָס פון דעם שאָפּ, וואו דו אַרבעטסט?

— איך ווייס נישט. אָבער אויב ער וואוינט נישט דאָ, וואוינט ער אַף אַן אַנדער רייכער גאַס.

דער טאַטע האָט אַ קוק געטאָן אַף בענין און געזאָגט:

— יע, בעני, דאָ וואוינען די באַלעבאַטים. און געבויט די הייזער האָבן אַרבעטער. די, וואָס האָבן געבויט די הייזער, וואוינען אין אַזעלכע הייזער ווי מיר.

בעני האָט געוואָלט ווידער עפּעס פרעגן דעם טאַטן, דער טאַטע האָט עס ניט באַמערקט און גערעדט ווייטער:

— אין סאָוועטן־לאַנד איז נישט אַזוי ווי דאָ. נישטאָ דאָרטן קיין רייכע הייזער פאַר באַלעבאַטים און קיין אָרימע הייזער פאַר אַרבעטער. אין סאָוועטן־לאַנד זיינען אַלע הייזער פאַר די אַרבעטער. און איצט בויט מען דאָרטן אַלץ שענערע הייזער און וואוינען אין זיי העלן אַרבעטער.

טרעפּ.

טרעפּ און טרעפּ און טרעפּ.

און ביז צום אַכטן שטאָק טרעפּ.

און איך? איך גיי צופוס מיין וועג.

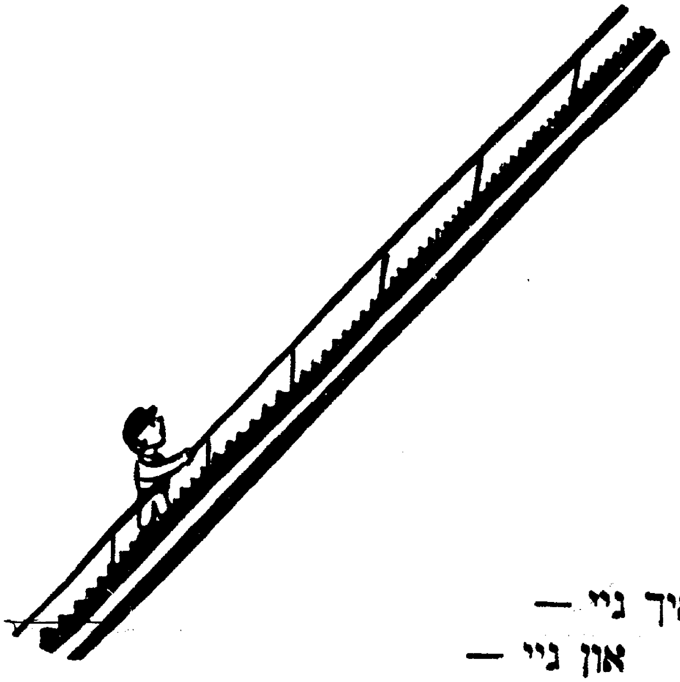

איך גיי —

און גיי —

און גיי —

און גיי —

און גיי —

און גיי —

און גיי —

און גיי —

זאָגט, וועט נעמען ווען אָן עק

צו די אַלע טרעפּ און טרעפּ?

מיין דירע.

מיין דירע האט דריי צימערן: אן עס־צימער, א שלאף־צימער און א קיך.

וויפיל צימערן האט דיין דירע?
שרייב אריין . . . .

וועלכע צימערן זיינען אין דיין דירע? שרייב אן:

. . . .

. . . .

איך האב אין מיין קיך: א גאז־אויוון, א וואש־טיש מיט א וואסער־קראן, אן עלעקטרישן לאמפ, א בופעט, אן אייז־אלמער, א טיש, צוויי שטולן.

וואס געפינט זיך ביי דיר אין שלאפצימער? שרייב אן:

. . . .

. . . .

וואס געפינט זיך ביי דיר אין עס־צימער? שרייב אן:

. . . .

. . . .

פון וואנען נעמסטו וואסער? . . . .

דער טאַטע און אַרבעט

איך האָב געבעטן מײַן מאַמען:

— קויף מיר, מאַמע, אַ פּאָר שיך.

האָט די מאַמע אַזוי געענטפֿערט:

— אַז דער טאַטע וועט קריגן אַרבעט, וועל איך דיר קויפֿן.

איך האָב געבעטן מײַן טאַטן:

— טאַטע, מען דאַרף באַצאָלן אין שול.

האָט מיר דער טאַטע געענטפֿערט:

— אַז איך וועל אָנהייבן אַרבעטן, וועל איך שוין באַצאָלן.

מײַן שוועסטערל מיני האָט געוויינט, האָב איך איר געזאָגט:

— מיני, אַז דער טאַטע וועט קריגן אַרבעט, וועל איך דיר קויפֿן אַ סאַך שאָקאָלאַד.

האָט מיני געפֿרעגט:

— פֿאַרוואָס האָט דער טאַטע קיין אַרבעט ניט?

איך האָב עס גאָרניט געוואוסט.

עפּשער ווייסט איר, קינדער?

1. ווען דער טאַטע איז אָן אַרבעט, איז ער — — — — — — — —

2. וואָס קומט פֿאָר אין הויז, ווען דער טאַטע האָט נישט קיין אַרבעט?

3. וואָס וועט זײַן, ווען דער טאַטע וועט קריגן אַרבעט?

ראַכעלע

ראַכעלע, ראַכעלע, קום אַהער,
ווילסט זיך גאָרנישט שפּילן?
זעמל און ברויט מיט פּוטער
אַלע קינדער ווילן.

כ׳וויל נישט שפּילן. בערל וויינט,
ס׳אַרבעט נישט זיין טאַטע.
ס׳זיינען קינדער דאָ אַ סך
הונגעריק, נישט זאַטע.

ווען איך וועל ווערן גרויס און שטאַרק
אַט אַזוי ווי טאַטע, —
מאַך איך קינדער זאָלן זיין
צופרידענע און זאַטע.

אף א קינדער־ברעדליין

(קינדערשעס)

שאבעס אינדערפרי. איך באַלעס: עס איז מיר גוט. היינט איז נישטאָ קיין סקול. היינט קריג איך נישט גע־פּאַטשט. היינט רייסט ניט די לערערן מיינע אויערן. איז מיר אַזוי גוט. פּלוצלונג פאַנגט אָן זשומען אין מיינע אויערן. איך ווער שוין וואַך. מיינע אויגן קלעפּן זיך נאָך. וואָס הער איך?

„אָן די ליין, אָן די ליין, קאַם ענד פּיקעט אָן די פּיקעט־ליין" — דאָס זינגט מיר מיין טאַטע אין אויער אַריין.

— האָסט דאָך היינט געזאָלט גיין צו דער קינדער־ברעדליין, — זאָגט מיר מיין טאַטע באַ מיין בעט.

איך האָב זיך דערמאָנט: אָ, היינט באַשלאָסן גיין צו די קינדער, זען ווי עס גייט צו. וואָס גיט מען זיי עסן, וויפיל גיט מען זיי עסן.

איך טראַכט נישט לאַנג. איך לאָז זיך לויפֿן. איך בין שוין אַף דער באָוערי, דערהער איך ווי מען רופֿט מײַן נאָמען. איך דערקען מײַן טאַטנס שטים.

מיר שטעלן זיך אָפּ, איך און מײַן באָוער פּיאָנער, באַרני. מײַן טאַטע רוקט אונז אַרײַן צו פּאַפּירלאַך אין האַנט: האַלט דאָס אין די הויזן־טאַשן. ווען איר צערעדט זיך מיט אַ קינד און איר זייט שוין אַף אַ וועג, רוקט אים דאָס אַרײַן אין האַנט. זאָל ער לייענען, ווען ער קומט אַהיים. באַרני וויל דאָס אײַנגעוויקלטע פּאַפּיר אַרײַנלייגן אין לאַמבערדזשעק־קעשענע פֿון אויבן אַפֿן ברוסט.

— נישט דאָרט, —באַפֿעלט דער טאַטע, —אין הויזן־טאַש, ס'זאָל זײַן לײַכט אַרויסצונעמען און ס'זאָל קיינער נישט זען. ס'שטייט דאָרט פּאָליצײַ.

מיר פֿאַרשטייען שוין און מיר טוען ווי דער טאַטע הייסט. מיר גייען, דער טאַטע נאָך אונז.

מיר זײַנען שוין אַף דער פֿערטער גאַס. מיר קאָנען שוין זען אַ ליין מיט קינדער. דאָס שטייען די קינדער פֿאַר דעם סאַלוויישאָן־אַרמי־האָל.. דאָס טיילט מען דאָ אויס צו די אַרבעטלאָזע אַרבעטער־קינדער „רעליף". איך שטעל זיך באַ דער ענדע ליין. ס'קומען אָן נאָך און נאָך. די ליין וואַקסט. אין עטלאַכע מינוט איז די ליין ווײַט הינטער מיר.

פֿון פֿאַרנט שטייט אַ אינגל מיט אַן אַלטער צעריסענער טאַרבע און אַ מילך־קריג. ער האָט נאָך ניט געהאַט קיין צײַט זיך צוצוקעמען און אַרומצוואַשן און ער שטייט שוין אין ריי. הינטער מיר שטייט אַ אינגל מיט זײַן קלענערן ברודער — ביידע ציטערן פֿון קעלט. עס איז נאַס. מיר איז שוין אויך קאַלט. איך קוק זיך אַזוי צו צו די קינדער: הונגעריקע, בלייכע, אויסגעדאַרטע.

איך שטיי מיט מײַנע הענט אין די הויזן־קעשענעס און דערפֿיל דאָס פּאַפּיר, וואָס דער טאַטע האָט מיר געגעבן. איך האָב זיך אײַנגאַנצן פֿאַרגעסן אָן פּאַפּיר — אַזוי

פאַרקוקט און פאַרטראַכט בין איך געווען. איך נעם אויס־
פרעגן דעם אינגל פון פאַרנט:

— האָסט אַ היים?

— יאָ.

— קומסט דאָ אָפט?

— צוויי מאָל אַ טאָג.

— וואָס קריגט מען?

— ביסט אַ נייער?

— יאָ.

— האַרט ברויט מיט ווייסע וואַסער קריגט מען.

— מען גיט גענוג?

— ווי אַמאָל.

איך נעם אַרויס דאָס פּאַפּיר — אַ „פּיאָנער". „נאָ, לייען", זאָג איך אים, עס וועט דיר געפעלן." דער אינגל נעמט דעם „פּיאָנער", קוקט אָף מיר, קוקט אָפן „פּיאָנער", קוקט נאָכאַמאָל און לייגט עס אַריין אין קעשענע.

די ריי רירט זיך. אַ צען מינוט, און איך שטיי שוין באַם אַריינגאַנג. איך בין שוין אין האָל. פון פאַרנט אַ פינצטערער זאַל. בלויז אַ קליינער עלעקטרישער לאָמפּ ברענט. צוויי מענער, אין „סאַלוויישאַן־יוניפאָרמס", שטייען און טיילן אויס מילך און ברויט.

— נאָו מאָר מילק, — הערט מען, — דזשאַסט ברעד!

— נאָו מאָר מילק, דזשאַסט ברעד... נאָר דעם איט!

—הער איך הינטער מיר פון אַ אינגל.

איך קום צו וואו מען טיילט.

— ווהער איז יור בעג? — פרעגט מיך איינער פון די יוניפאָרמס

— אַי העוו נאָו, — ענטפער איך.

— טהען געט אוט אָוו היר.

— באָט אַי וואָנט ברעד.

— געט אוט אָוו היר, אַי טאָלד יו! — און ער שטופּט מיך אַרויס.

איך קום אַרויס אין גאַס. עס ציט זיך נאָך אַ ליין ביז

פערטער נאַס. קוקנדיג אַף דער ליין, דערהער איך אַ געשריי: נאָ מאָר . . .

ס׳ווערט אַ גערודער צווישן די קינדער. אָבער דער פּאָליסמאַן נעמט זיי באַלד צעטרייבן.

קינדער נייען אַוועק. קינדער קומען צוריק. בעטן זיך באַם פּאָליסמאַן, ער זאָל זיי אַריינלאָזן. דער פּאָליסמאַן שטופּט זיי אָפּ. קינדער ווייסן נישט, צי זאָלן זיי אַהיימגיין, צי זאָלן זיי שטיין. איינער שטופּט דעם צווייטן: „עסק הים ענעין". איך רוק זיך אַריין אין מיטן פון די קינדער: לעטס אָל גאָ ענד עסק הים.

— ווי וואַנט ברעד! — שרייען מיר אַלע אוים.

— געט אוט אָוו היר, אַי טאָלד יו! — צעטרייבט דער פּאָליסמאַן.

אונטערנאַציאָנאַלע אַרבעטער־הילף

(W. I. R.)

די אַרבעטער סטרייקן. זיי אַרבעטן ניט. זייערע פרויען און קינדער האָבן ניט וואָס צו עסן. מען הייבט אָן הונגערן אין די אַרבעטער־היימען. מ׳וואַרפט אַפילע אַרויס די אַרבעטער פון זייערע היימען, ווייל זיי האָבן ניט צו באַצאָלן קיין דירע־געלט. די אַרבעטער, וועלכע סטרייקן, בלייבן אָבער ניט אַליין. אַנדערע אַרבעטער איבערן גאַנצן לאַנד העלפן זיי. די אַרבעטער האָבן געשאַפן אַן אָרגאַניזאַציע צו העלפן זייערע פאַמיליעס אין צייט פון סטרייק. די אָרגאַניזאַציע הייסט: אינטערנאַציאָנאַלע אַרבעטער־הילף: וו. אַי. ר.

די אַרבעטער זאַמלען געלט, פּראָדוקטן און קליידער פאַר די סטרייקער.

אַרבעטער־הילף

לאַרע איז אַליין אין שטוב. די מאַמע איז אַוועק זען דעם טאַטן. דער טאַטע זיצט אין טורמע. ער איז מיט אַ סאַך אַרבעטלאָזע אַרבעטער געגאַנגען צו דער שטאָט־רעגירונג בעטן אַרבעט אָדער ברויט. אין די פּאָליציי אָנגעפאַלן אַף די אַרבעטער און אַרעסטירט לאַרעס טאַטן. מאָרגן וועט לאַרעס טאַטע אַרויס פון טורמע. די אַי. על. די. האָט געשיקט אַן אַדוואָקאַט, וועלכער האָט באַוויזן אין געריכט, אַז מ'טאָר ניט האַלטן לאַרעס טאַטן אין טורמע. לאַרעס טאַטע איז אַן ערלאַכער אַרבעטער. ער האָט אַלע זיינע יאָרן שווער געאַרבעט.

די צייט, וואָס לאַרעס טאַטע זיצט אין טורמע, שיקט די וו. אַי. אַר. הילף אין לאַרעס הים.

לאַרע וויל שוין זען דעם טאַטן. זי קאָן זיך שוין ניט דערוואַרטן. מאָרגן וועט דער טאַטע שוין זיין אינדערהיים.

א ר ב ע ט:

שטרייך אונטער די ריכטיקע ענטפערס:

1. די אַרבעטער סטרייקן, ווען:
זיי ווילן מער ניט אַרבעטן.
זיי ווילן, דער באַלעבאָס זאָל נאָכגעבן זייערע פאָדערונגען.

2. מען דאַרף פּיקעטן, קעדיי:
אַלע זאָלן וויסן, אַז עס איז אַ סטרייק און קיינער זאָל ניט אַריינגיין אַרבעטן.
דער באַלעבאָס זאָל וויסן, אַז עס איז אַ סטרייק.

3. אַ סקעב איז אַ סוינע פון די אַרבעטער, ווייל:
ער נעמט צו ברויט פון די אַרבעטער.
ער וויל אויך אַרבעטן.

4. יעדער אַרבעטער דאַרף געהערן צו אַ יוניאָן, ווייל:
(טראַכט אַליין צו אַן ענטפער).

אינטערנאַציאָנאַלע אַרבעטער־ פאַרטיידיקונג

(I. L. D.)

די באַלעבאַטים טוען אַלץ צו צעברעכן דעם סטרייק פון די אַרבעטער. זיי זוכן סקעבס. די פּאָליציי שלאָגט די אַרבעטער, וועלכע פּיקעטן די שעפּער. די פּאָליציי אַרעסטירט די אַרבעטער, און די ריכטער פאַרשיקן זיי אַף לאַנגע טערמינען אין טורמע.

די אַרבעטער גיבן זיך אָבער ניט אונטער.

די אַרבעטער קעמפן אַלע צוזאַמען קעגן די באַלע־באַטים.

די אַרבעטער האָבן געשאַפן אַן אָרגאַניזאַציע, וועלכע הייסט:

אינטערנאַציאָנאַלע אַרבעטער פאַרטיידיקונג — איי. על. די.

די אַרבעטער פון דער אָרגאַניזאַציע זאַמלען געלט אַף צו פאַרטיידיקן די אַרבעטער אין געריכט;

אַף אַרויסצורייסן די אַרבעטער פון די טורמעס.

די איי. על. די. רופט גרויסע דעמאָנסטראַציעס אין די גאַסן צו פּראָטעסטירן און פאָדערן די באַפרייאונג פון די אַרעסטירטע אַרבעטער.

אַרבעט: געפינט אויס און שרייבט אָן:

1. ווי די וו. אַי. ר. האָט געהאָלפן די וועבער־סטרייקער און זייערע פאַמיליעס.
2. ווי טעמיס טאַטע איז אַרעסטירט געוואָרן, און ווער עס האָט אים געהאָלפן.

25 פעברואר
קאַמף קעגן אַרבעטלאָזיקייט

אַרבעטער פון דער גאַנצער וועלט דעמאָנסטרירן.

זיי פאָדערן:

אַרבעט אָדער לוין

א דעמאָנסטראַציע פון אַרבעטלאָזע

לילי קען עס ניט פאַרשטיין. עמעס, זי איז אַ קלוג מיידל. זי איז נאָך אָבער צו יונג. דאַרף מען איר אַלץ געבן צו פאַרשטיין. פון נעכטן אָן איז אין שטוב ווי אין אַ קעסל. צו איר עלטערער שוועסטער מיני, וואָס איז שוין אַלט 12 יאָר, האַלטן אין איין קומען כאַווערטעס. זיי ריידן אַזוי הייס, און עס דאַכט זיך מינין, אַז זיי גרייטן זיך צו עפּעס. צו דער מאַמען און צום טאַטן־ קומען אויך כאַווירים. לילי וויל אַ פרעג טאָן, וואָס דאָ קומט פאָר. דאַכט זיך איר אָבער, אַז זי וועט שטערן אינמיטן רעדן. קוקט זי זיך צו אַלץ צו שטיל. עפּשער וועט זי אַליין דערגיין וועגן וואָס מ׳רעדט און צו וואָס מ׳גרייט זיך.

אינדערפרי האָט לילי דערזען, ווי איר שוועסטער מיני טוט זיך אָן איר רויט פּיאָנערן־טיכל אַפן האַלז. די מאַמע און דער טאַטע טוען זיך אויך אָן אַף אַוועקצוגיין. לילי לאָזט דעם טאַטן און די מאַמע אַוועקגיין אָן איר. ווייל אין ערטער, וואו מ׳דאַרף מיטנעמען קליינע קינדער, נעמט

מען לילין אַלעמאָל מיט. לילי האָט נאָר געוואָלט וויסן וואוהין זיי אַלע גייען.

אָבער דאָ איז צוגעקומען די מאַמע, אַ קוש געטאָן לילין און געזאָגט:

—ווייסט, לילי, וואוהין מיר גייען? היינט וועלן טויזנטער און טויזנטער אַרבעטער, די, וואָס אַרבעטן, און די, וואָס האָבן ניט קיין אַרבעט, זיך צונויפזאַמלען אַף איין אָרט. מיט רויטע פאָנען און גרויסע פּלאַקאַטן. מיר וועלן פאָדערן פון די באַלעבאַטים און פון דער רעגירונג: אַרבעט אָדער לוין פאַר די אַרבעטער, וואָס גייען אַרום אָן אַרבעט. זייערע פרויען און קינדער הונגערן, גייען אַרום באָרוועסע און נאַקעטע. די אַרבעטער קאָנען אַזאַ זאַך ניט דערלאָזן. די באַלעבאַטים וועלן שיקן קעגן די אַרבעטער פּאָליציי, אָבער די אַרבעטער וועלן זיך ניט דערשרעקן און קומען אין די טויזנטער און טויזנטער צו דער דעמאָנסטראַציע.

לילין האָט זיך זייער שטאַרק געוואָלט מיטגיין מיט טאַטע־מאַמע. די מאַמע האָט איר אָבער דערקלערט, אַז ווען זי וועט זיין אַביסל גרעסער און קענען ווערן אַ פּיאָנער, דאַן וועט זי גיין צו אַלע דעמאָנסטראַציעס.

אַ ר ב ע ט:

נעפין אוים און באַריכט אין קלאַס:

1. וואָס פאָדערן די אַרבעטער פון דער רעגירונג.
2. פאַרוואָס דאַרפן די באַלעבאַטים העלפן די אַרבעטער.

סאָוועטן-פאַרבאַנד

די רוסישע רעוואָלוציע

ס'איז דאָ אַ לאַנד אַף דער וועלט, הייסט דאָס לאַנד סאָוועטן־פאַרבאַנד. געהערט אַלץ אין דעם לאַנד, די פעלדער און וועלדער, די פאַבריקן און קוילן־גריבער, צו די אַרבעטער און פויערים. די פאָן פון יענעם לאַנד איז די פאָן פון אַרבעטער און פויער — די רויטע פאָן מיטן סערפ און האַמער.

אַמאָל איז אין יענעם לאַנד אַ קייסער געווען. און דאָס לאַנד האָט געהייסן רוסלאַנד. די פעלדער און וועלדער האָבן געהערט צו די רייכע פריצים. די פאַבריקן און מינען און אַלץ אין לאַנד האָט געהערט צו די באַלעבאַטים.

די אַרבעטער און פויערים האָבן גאָרנישט געהאַט. אַלץ, וואָס ס'איז געווען אין לאַנד, האָבן אָבער געשאַפן די אָרעמע אַרבעטער און פויערים.

דער קייסער פון דעם לאַנד, די באַלעבאַטים און פריצים האָבן אַלעמאָל מילכאָמע געהאַלטן מיט אַנדערע לענדער. זיי האָבן געשיקט אַף דער מילכאָמע די אַרבעטער און פויערים.

זיינען מיליאָנען יונגע מענטשן דערהאַרגעט געוואָרן. זיינען געבליבן קינדער אָן טאַטעס און אַלטע מאַמעס אָן זייערע קינדער.

האָבן די אַרבעטער און פויערים אין דער לעצטער מילכאָמע אין יאָר 1917 גענומען די ביקסן און זיינען אַוועק קעגן דעם קייסער, קעגן די פריצים און באַלעבאַטים און זיי פאַרטריבן.

היינט געהערט דאָס גאַנצע לאַנד צו די אַרבעטער און פויערים.

קינדער אין סאָוועטן־פאַרבאַנד

קיין לאַנד אין דער וועלט זאָרגט ניט אַזוי פיל פאַר די קינדער ווי דאָס לאַנד פון די אַרבעטער און פויערים.

דאָס לאַנד זאָרגט דערפאַר, אַז די קינדער זאָלן אויס־וואַקסן געזונטע און געלערנטע אַרבעטער און פויערים. פאַר די קינדער איז אַלץ פריי: די שולן, די טעאַטערס און די קינאָס.

קינדער, וואָס האָבן ניט קיין עלטערן, ווערן אויסגע־האַלטן אין קינדערהיימען. מ׳זאָרגט פאַר זיי, גלייך ווי טאַטע און מאַמע זאָרגן זיך פאַר זייערע קינדער.

ווען דער טאַטע און די מאַמע גייען אַוועק אַרבעטן און זיי האָבן קליינע קינדער, שטערט עס זיי ניט. די קליינע קינדער ווערן געהאַלטן אין יאַסלעס, וואָס געפינען זיך בײַ דער פאַבריק.

מען גיט אַף די קינדער אַכטונג. די קינדער ווערן גוט אָפּגעהיט. נאָך דער אַרבעט נעמען די עלטערן די קינדער אַהיים.

ש װ ע ר ע װ ע ר ט ע ר:

יאַסלעס — אַ היים, וואו די אַרבעטער־מוטערס קאָנען איבערלאָזן זייערע קינדער אַף אַ גאַנצן טאָג.

לעבן זאַל דער סאָוועט!

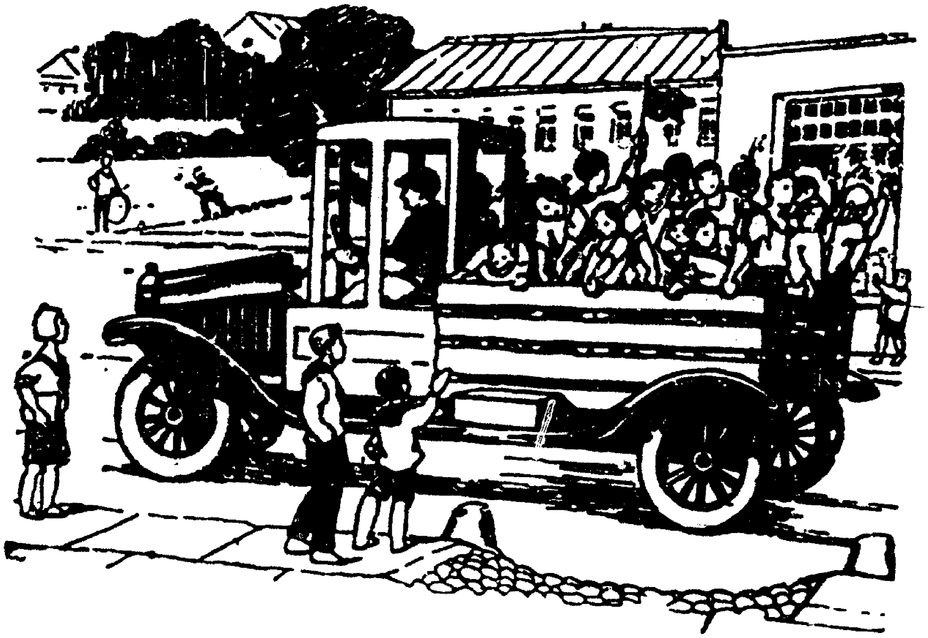

מירע איז נאָך קיינמאָל ניט געפאָרן אַף אַן אויטאָמאָ־ביל. און פאָרן אַף אַן אויטאָמאָביל — אוי, האָט זיך איר געוואָלט, אוי, האָט זיך איר געוואָלט! יעדן אויטאָמאָביל, וואָס פלעגט דורכפאָרן אין גאַס, פלעגט זי ווייט, ווייט באַגלייטן מיט אירע גרויסע שוואַרצע אויגן.

איינמאָל האָט זיך לעבן הויז אָפּגעשטעלט אַן אויטאָ־מאָביל. איז מירע צוגעגאַנגען און זאָגט צום שאָפער:

— לאָז מיר זיך דורכפאָרן.

נעמט דער שאָפער און גיט עפּעס אַ קוועטש. אַז דער אויטאָמאָביל טוט עס פלוצלונג אַ ניס: אַפּטשכי! און אַזוי שטאַרק, אַז מירע איז אַ דערשראָקענע אָפּגע־שפּרונגען אַפן צווייטן טראָטואַר.

דער שאָפער האָט אַ שמייכל געטאָן און אַ רוף געגעבן מיטן פינגער:

— קום, מיידעלע, איך וועל זיך מיט דיר אויס־קערעווען.

נאָר דאָ זיינען פון הויז אַרויס צוויי מענטשן און זיך

אַריינגעזעצט אין אויטאָמאָביל. דער אויטאָמאָביל האָט זיך געריר‏ט פֿון אָרט און מיט אַ טורקעריי און מיט אַ בלויען רויכל אַנטלאָפֿן געוואָרן.

בײַ וויפֿל שאָפֿערס מירע האָט זיך ניט געבעטן: — „נעם מיך אַרויף, נעם מיך אַרויף" — האָט זי קיינמאָל קיינער ניט אַרויפֿגענומען אויפֿן אויטאָמאָביל.

נאָר אָט האָט מען גענומען גרייטן זיך צום ערשטן מײַ.

צעטראָגט זיך אַ נײַעס: דעם ערשטן מײַ וועלן קינדער פֿאָרן אויף אויטאָמאָבילן! בײַ מירען האָט אַ טיאַכקע געשאָן דאָס האַרץ פֿון פֿרייד: אַ קלייניקייט, פֿאָרן אויף אַן אויטאָמאָביל!

מירע איז אויפֿגעשטאַנען פֿאַרטאָג. געקומען אין שול די ערשטע און זיך געשטעלט פֿאַרן טויער. און ווען זי פֿלעגט זען, אַז אַן אויטאָמאָביל פֿאָרט דורך און שטעלט זיך ניט אָפּ, פֿלעגט איר דאָס האַרץ פֿאַרקלעמען:

— אַפֿאַנים, פֿאַר אונזער שול איז קיין אויטאָמאָביל ניטאָ!

פּלוצלינג איז מיט אַ טורקעריי און מיט אַ רעוועריי אַנגעלאָפֿן אַן אויסגעפּוצטער אויטאָמאָביל פֿון סאָוועט, און ס'האָט זיך דערהערט אַ רוף:

— ערשטע גרופּע, אויפֿן אויטאָמאָביל!

און אַז דער אויטאָמאָביל, אַ געפּאַקטער מיט קינדער, האָט זיך געטראָגן איבער די גאַסן, איז מירע געשטאַנען און געפּאַטשט מיט אַ רויט פֿענדל און געשריען מיט אַלע קויכעס:

— זאָל לעבן דער ערשטער מײַ!

— לעבן זאָל דער סאָוועט!

אַרבעט:

1. ווער האָט געשיקט דעם אויטאָמאָביל צו מירעס שול?
2. פֿאַרוואָס האָט מען די קינדער גענומען דעם ערשטן מײַ אויף אַן אויטאָמאָביל?
3. נעמט אײַך, קינדער, די רעגירונג אַמאָל אויף אַן אויטאָמאָביל דאָ אין לאַנד?

אַ בריוו פון סאָוועטן־פאַרבאַנד

מישע פון סאָוועטן־לאַנד שרייבט צו זײַן קוזין יודושין אין אַמעריקע :

„טייערער באַוועער יודושין :

איך האָב לאַנג צו דיר ניט געשריבן, ווײַל ס׳האָט זיך געטראָפן אַן אומגליק אין הויז : דער טאַטע איז אַראָפּגע־פאַלן פון דאַך אינמיטן דער אַרבעט. קאָנסט שוין פאַר־שטיין ווי מיר האָבן זיך אַלע געפילט. ער איז שוין איצט געזונט. ער איז נאָך ניט אין דער היים. ער געפינט זיך אין אַן אָפּרו־היים פאַר אַרבעטער.

פאַרשטייסט שוין, יודושין, ווי אַזוי מען באַהאַנדלט באַ אונז אין לאַנד אַן אַרבעטער, ווען עס טרעפט זיך מיט אים אַן אומגליק.

מען האָט דעם טאַטן אָוועקגעפירט אין אַ שפּיטאָל. פאַר אַלץ האָט געצאָלט די רעגירונג. יעדע וואָך האָט די מאַמע געקראָגן דאָס גאַנצע געלט, וויפיל דער טאַטע האָט געקראָגן, ווען ער האָט געאַרבעט. פאַר דער אָפּרו־היים, וואו דער טאַטע געפינט זיך איצט, צאָלט אויך די רעגירונג.

שרייב מיר, ווי אַזוי מען באַהאַנדלט באַ אײַך אַן אַרבעטער אין פאַל פון אַן אומגליק.

דיין באַוועער מישע.״

אזעלכע הייזער בוים מען פאר ארבעטער אין סאָוועטן־פאַרבאַנד

א קאָמונע־הויז

מיר האָבן געוואוינט אין אַ נאַסן, פינצטערן קעלער. אנטקעגן פענצטער איז געשטאַנען אַ וואַנט.

היינט איז דער טאַטע געקומען אַ פריילאכער. ער האָט אונז דערציילט, אַז בא זייער פאבריק בויט זיך פאר די אַרבעטער אַ קאָמונע־הויז. אַלע אַרבעטער, וואָס וואוי־נען אין קעלערס, וועלן אַהין אַריבערפאָרן דאָרטן וועלן מיר וואוינען אין ליכטיקע צימערן. אין הויז וועט זיין אַ קיך. קליינע קינדער וועלן אַלע זיין אין די יאַסלעס.

איך וואַרט שוין אַפ דעם טאָג, ווען מיר וועלן זיך אַריבערקלייבן.

טראַכטצו:

1) ווער דערציילט די מייסע?
2) אין וועלכן לאַנד קומט עס פאָר?

א בריוו פון ביראָ־בידזשאַן

מײַנע טײַערע קינדער.

מיר זײַנען אין ביראָ־בידזשאַן שוין אַ האַלב יאָר, און, אַ, וויפל אַרבעט מיר האָבן שוין אָפּגעטאָן. עס זײַנען געלעגן ברייטע פעלדער, און וועלכע עס איז קיינמאָל נאָרניט געוואַקסן. האָבן מיר די פעלדער צעגראָבן און פאַרזייט. מיר האָבן אויפגעבויט הײַזער מיט ברייטע פענצטער און מיר וואוינען שוין אין זיי. אוי, ווי גוט עס איז אין אונזער לאַנד. פון טאָג צו טאָג ווערן אַלץ מער הײַזער אויפגעבויט. נײַע וועגן, נײַע פאַבריקן.

מיר ענדיקן שוין בויען די קינדער־שול, וואו אַלע קינדער וועלן זיך לערנען און אויסוואַקסן געלערנטע אַרבעטער און פויערים.

עטלס בריוועלע, וואָס זי האָט געשיקט צו די קינדער פון אונזער קאָלעקטיווער פאַרם, האָבן געלייענט אַלע קינדער. פון דעם בריוועלע האָבן די קינדער זיך דערוואוסט אַ סאַך זאַכן וועגן דעם לעבן פון די אַרבעטער אין אַמעריקע. די קינדער וועלן אַליין ענטפערן עטלען און דערציילן וועגן אונזער לעבן אין ביראָ־בידזשאַן.

לערן זיך גוט, עטעלע. גיב אַ גרוס דײַן לערער פון דער אַרבעטער־שול.

א י י ע ר ז י י ד ע.

ש ו ו ע ר ע ו ו ע ר ט ע ר:

קאָלעקטיווע פאַרם — אַלע אַרבעטן צוזאַמען, טיילן זיך מיט דעם, וואָס זיי אַרבעטן אויס.

א ר ב ע ט:

1. וואו איז בירא־בידזשאן?
2. מיט וואָס העלפט דער איקאָר די אידישע פויערים אין סאָוועטן־פאַרבאַנד?
3. ווי אַזוי קענסטו העלפן דעם „איקאָר“?

א שפּיל אין רויטער ארמיי

שטעלט זיך, קינדער, אויס אין ריי,
שפּילן מיר אין רויט-אַרמיי.

איינס-צוויי-דריי-פיר
רויטע יאַטן זיינען מיר.

איינס-צוויי-דריי-פיר
ווי די העלדן גייען מיר.

ברוסט פאָרויס און קעפּלאך הויך
נעמט זיך, יאַטן, אָן מיט קויאַך.
איינס-צוויי-דריי-פיר און אַזוי ווייטער.

טרעפן מיר אַ סוינע אָן,
ווייסן מיר שוין וואָס צו טאָן.
איינס-צוויי-דריי-פיר און אַזוי ווייטער.

יעדער קליינער רויטער יאַט
ווערן דאַרף אַ רויטער סאָלדאַט.
איינס-צוויי-דריי-פיר און אַזוי ווייטער.

די רויטע ארמיי איז פאראן אין לאנד — — — —
די רויטע ארמיי פארטיידיקט — — — — — — —

אַרבעט

ענדיק די זאַצן:

1. דער יאָנטעוו פון דער רוסישער רעוואָלוציע איז אין דעם
מאָנאַט — — — — — — טאָג — — — —

2. די רעוואָלוציע איז טאָקע געווען אין רוסלאַנד און די אַרבע-
טער אין רוסלאַנד האָבן זיך באַפרייט. אָבער די אַרבעטער
אין אַלע לענדער האַלטן דעם טאָג פון דער רוסישער רעוואָ-
לוציע פאַר אַ יאָנטעוו, ווייל — — — — — — — — — —

3. די אַרבעטער-קינדער אין סאָוועטן-פאַרבאַנד לעבן בעסער און
פרייער, ווי אין אַמעריקע. מיט וואָס?

4. די פעלדער און וועלדער, די פאַבריקן און שיפער געהערן
אין ס.-פ. צו — — — — — — — — — — —

5. ווען אַן אַרבעטער אין סאָוועטן-פאַרבאַנד ווערט קראַנק אָדער
אַ קאַליקע, בלייבט ער ניט אָן ברויט. ווער זאָרגט פאַר אים?

לענין

לענין —
יעדער איינער קען אים.
אַרבעטער אין שאַפּ
און פויער אין פעלד
האָבן וועגן לענינען געהערט.

לענין —
אַ פירער, אַ כאַווער אַ גוטער,
האָט אַלע יאָרן זיך געזאָרגט
פאַר קינדער אַרעמע,
וואָס עסן טרוקן ברויט אָן פוטער.

לייענען קינדער מייסעס פון ביכער
און לערנען זיך גוט און ווילן אַלץ קענען,
און וואַקסן אַלץ שטאַרקער, און וואַקסן אַלץ ניכער,
צו ווערן אַ כאַווער אַ גרויסער, ווי לענין.

קנעפּל

עס איז געווען ווינטער.

איך מיט נאָך דריי קינדער האָבן זיך געשליטלט אַף אַ שליטעלע.

מיטאַמאָל האָט זיך דאָס שליטעלע איבערגעקערט, און איך האָב זיך אָן עפּעס אָנגעקלאַפּט.

איך גיב אַ קוק און דערזע פאַר זיך לענינען.

ער שטייט מיט זיינעם אַ כאַווער און לאַכט.

— כאַווער לענין! — האָב איך אויסגעשריען.

— פונוואַנען קענסטו מיך? — האָט געפרעגט לענין.

— איך האָב אייך געזען אַמאָל. איר געדענקט, איר האָט מיך אָנגערופן קנעפּל, ווייל איך האָב אַ נאָז אַזאַ?

— ביסט שוין אַזאַ גרויסער געוואָרן! — האָט לענין זיך צעלאַכט.

איך האָב זיך געלאָזט לויפן, און לענין נאָך מיר.

מיטאַמאָל איז לענין ניט געוואָרן. איך זוך אים — ער איז ניטאָ.

נו, קלער איך, געווים אַהיים אַוועק.

מיר איז געוואָרן זייער אומעטיק.

איך האָב געוואָלט גיין אַהיים.

— וואָס־זשע זוכסטו מיך ניט? — דערהער איך לע־נינס קאָל.

איך קוק זיך אום — ערשט לענין האָט זיך באַהאַלטן אונטער אַ בוים.

מיר האָבן זיך ווייטער געשפּילט פריילאַך.

ווער דערציילט דאָס?

לעניו

לעניו האט זיין גאנץ לעבן אפגעגעבן פאר די ארבע־טער און פויערים.

לעניו האט געוואלט, אז די ארבעטער זאלן ניט ארבעטן פאר די באלעבאטים, און די פויערים — פאר די פריצים.

לעניו האט געוואלט, אז אף דער וועלט זאלן ניט זיין קיין מילכאמעס.

האט לעניו געלערנט די ארבעטער און פויערים, ווי אזוי זיי זאלן קעמפן מיט די באלעבאטים.

לעניו איז געווען דער פירער פון דער רעוואלוציע. ווען די ארבעטער און פויערים האבן גענומען די מאכט אין זייערע אייגענע הענט, האט לעניו געהאלפן בויען א ניי און פריי לעבן.

דעם 21טן יאנואר 1924 איז לעניו געשטארבן.

איז מען פון אלע עקן לאנד געקומען אין מאסקווע געזעגענען זיך מיט לענינען.

לעניו איז געשטארבן, אבער די קאמוני־סטישע פארטיי לעבט און פירט אן מיט די ארבעטער און פויערים.

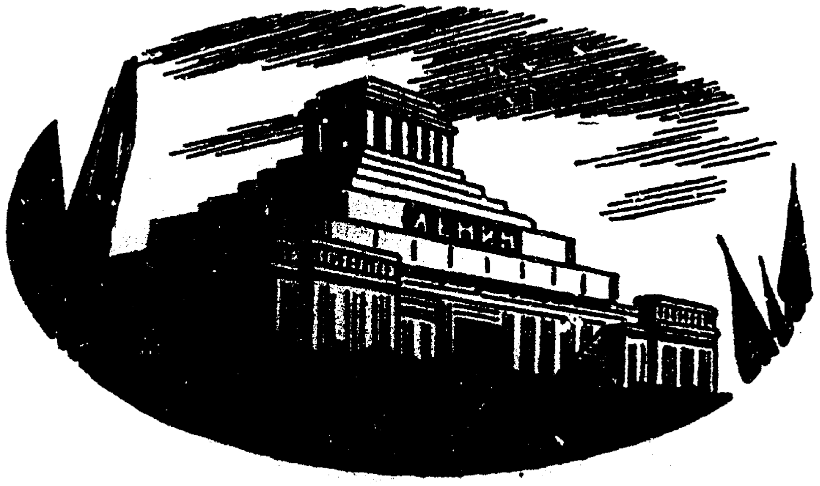

אין דעם הויז ליגט לענינס קערפּער. דאָס הויז הייסט לענינס מאַווזאָליי.

דער מאַווזאָליי שטייט אין מאָסקווע, אַפן רויטן פּלאַץ.

דעם 27טן יאַנואַר איז געווען לענינס לעוואַיע.

און אין יענע פינף מינוט, ווען מ'האָט אַריינגעטראָגן דעם אָרן אין מאַווזאָליי, האָבן זיך אין גאַר דעם לאַנד, אין אַלע שטעט און אין אַלע דערפער, אָפּגעשטעלט אַלע פאַבריקן, אַלע שעפער, אַלע באַנען און אַלע מאַשינען.

אַלע זיינען אַרויס אין גאַס.

פון נאָענט און ווייט האָבן זיך אַלע אין יענע פינף מינוט געזעגנט מיט לענינען.

אַ ר ב ע ט

1. כאָוועד לענין האָט געלערנט די אַרבעטער, אַז — — — — — — — — — — — — — — — —
2. קינדער האָבן ליב געהאַט כאָוועד לענין, ווייל — — — — — — — — — — — — — — — —
3. וואָס האָט איר, קינדער, געטאָן אין טאָג פון לענינס יאָרצייט?
4. האָט איר אין אייער אַרבעטער־שול אַ לענין־ווינקל? וואָס האָט אייער קלאַס געטאָן פאַרן לענין־ווינקל?
5. פאַרוואָס האָט איר ניט קיין לענין־ווינקל אין פּאַבליק־סקול?

לענין האַט ליב געהאַט קינדער

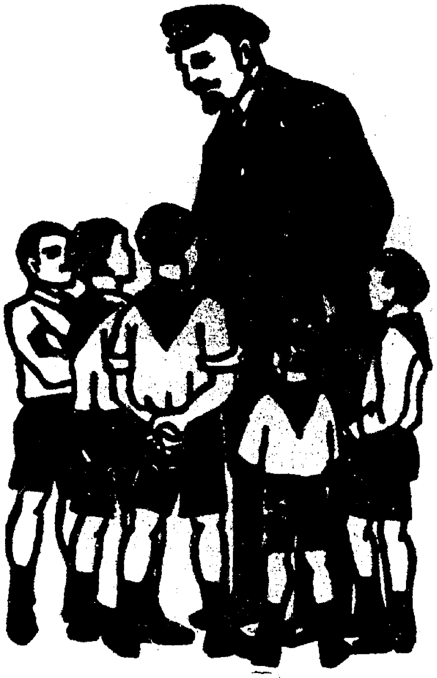

כאַווער לענין האַט זייער ליב געהאַט קינדער. מיט קליינע מיידעלאַך פלעגט ער אַרומקריכן אפן דיל און זיך שפילן מיט זיי.

מיט אינגלאַך פלעגט ער שטיפן און זיך וואַרפן מיט שניי, פלעגט בויען הייזער פון שניי.

איך קען אַ אינגל, פאַר וועמען ער האָט אויסגעשניטן וואונדערשיינע שיפעלאַך. דעם אינגל האָט ער אויך אויסגעלערנט אויסצושניידן און צוזאַמענצוקלעפן שיפעלאַך.

כאַווער לענין האָט ליב געהאַט ניט נאָר זיך שפילן מיט קינדער. ער האָט געזאָרגט פאַר זיי. אין 1921 יאָר, ווען עס איז אין לאַנד געווען אַ הונגער, האָט לענין באַפוילן אָפּצוגעבן דעם גרעסטן טייל ברויט פאַר די קינדער, זיי זאָלן נישט הונגערן.

ווען כאַווער לענין איז געשטאָרבן, האָבן געוויינט אַלע קינדער אין סאָוועטן־לאַנד און אַפילע די קינדער פון דער גאַנצער וועלט.

די גליקלאַכסטע קינדער

אַט וואָס עס דערציילט אַ מיידעלע פון האַרקי, וואו באַוּוער לעניו איז געשטאָרבן:

אין אַ ליכטיקן העלן זומער־טאָג זיינען מיר געגאַנגען אין וואַלד נאָך ניס. ווען מיר זיינען געגאַנגען צוריק, האָבן מיר מיטאַמאָל דערזען, אַז עמיצער זיצט אין אַ וועגעלע אויפן גראָז. דאָס איז געווען באַוּוער לעניו. לעבן אים איז געשטאַנען זיין פרוי.

ווען מיר האָבן דערזען באַוּוער לעניו, האָבן מיר אים געזאָגט: „גוט מאָרגן!”

ער האָט אַ שמייכל געטאָן, און מיר זיינען אַוועק אַהיים.

אין סאָוועטן־לאַנד זיינען מיר די גליקלאַכסטע קינדער, דערפאַר, ווייל מיר פלעגן אים אָפט זען און ווייל מיר האָבן געוואוינט ניט ווייט פון אים.

דעם צווייטן מאָל האָב איך אים געזען אין אַ פראָסטיקן ווינטער־טאָג.

דעם דריטן מאָל האָב איך אים געזען, ווען מען האָט אונז געשיקט אַהין דער פאַרם נאָך מילך. ער איז געזעסן אין אַ בענקעלע לעבן טויער.

און דעם לעצטן מאָל האָב איך געזען באַוּוער לעניו שוין אַ טויטן אין אָרן.

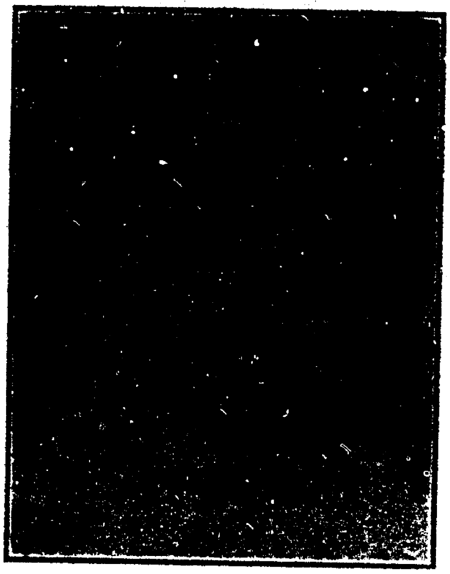

װען באַװער לענין איז געװען אַ קלײן קינד.

אָקטאָבערלאַך

װער זײנען זײ, װער זײנען זײ
די יונגינקע אָקטאָבערלאַך?
זײ זײנען דאָך גאָר קלײנינקע,
נאָר גוטע, קלוגע יאַטעלאַך.

זײ גרײטן זיך צום לאַגער־שױן,
די פּיאָנערן העלפן דאָרט;
זײ האָבן זײער פּײקעלע,
זײ האָבן זײער פאָן.

דאָס זײנען זײ, דאָס זײנען זײ
די יונגינקע אָקטאָבערלאַך.
זײ זײנען נאָך גאָר קלײנינקע,
און זײנען שטענדיק גרײט.

װער זײנען די קלײנע אָקטאָבערלאַך?

בריוו פון דײַטשישע קינדער

1.

איינמאָל האָט דער לערער פון מאָלן באַטראַכט בײַ אַלעמען די בילדער. ער איז אַרומגעגאַנגען צווישן די בענק און געקוקט.

איך און מײַן שאָכן האָבן צוזאַמען גענוצט איין מעַ־קער און שײנע פאַרבן, ווײַל מער האָבן מיר ניט געקענט קויפן. אַז דער לערער האָט עס דערזען, האָט ער אונז געגעבן אין באַק אַרײַן.

— וואָס איז עס אַזוינס, קאָמוניזם בײַ אײַך? — האָט ער געשריגן.

2.

איינמאָל האָט צו אונז דער לערער געזאָגט:

— מירן אָנשרײַבן אַ נײַע זאַך. ~~מ'האָבן~~ באַשרײַבן אַ ווינטער־אָוונט אינדערהיים.

קימאַט אַלע האָבן אָנגעשריבן אַזוי: „מײַן באָבע זיצט און לייענט די ביבל.“

איך האָב ניט געוואָלט שרײַבן קיין ליגן און האָב גע־שריבן: „מײַן באָבע זיצט און לייענט די מײַסעס וועגן אָרעם און רײַך, דער טאַטע זיצט אַפן דיוואַן און לייענט „קלאַסן־קאַמף“ — אונזער פאַרטײ־צײַטונג.

אַלס אַ דאַנק פאַר דעם, וואָס איך שרײַב דעם עמעס, האָט מיר דער לערער דערלאַנגט אַ הייסן פּאַטש. מײַן שאָכן, וואָס האָט בײַ מיר איבערגעשריבן, האָט זיך אויך ניט געגאַרט און אַרײַנגעכאַפּט דיזעלבע מאַטאַנע.

מיר האָפן, אַז עס וועט בײַ אונז אינגיכן זײַן אַ פרײַע שול און מיר וועלן ניט באַקומען קיין קלעפּ פאַר קאָמוניזם.

אַ ר ב ע ט:

1. וואָס קאָנסטו דערציילן וועגן דײַן לערערן אין פּאַבליק־סקול?
2. שרײַב עס אָן.

מיר

מיר זיינען נאָך,
און זיינען נאָך
דערוויילע קליינע קינדער,
מיר לערנען נאָך,
און לערנען נאָך
און לערנען נאָך אצינדער.

מיר זאָגן אָן,
און זאָגן אָן
אַלע די, וואָס שטרייטן:
מיר זיינען גרייט,
מיר זיינען גרייט
צו קומען אייך פאַרבייטן.

ש ו ו ע ר ע   ו ו ע ר ט ע ר:
שטרייטן — קעמפן.
אצינדער — איצט.

אַ ר ב ע ט

1. ווער זיינען די פּיאָנערן?
2. געפינט אויס, וועלכע קינדער פון דיין אַרבעטער־שול זיינען פּיאָנערן און בעט זיי דערקלערן, וואָס די פּיאָנערן ווילן.
3. געפינט אויס, צי אין דיין פּאַבליק־סקול איז דאָ אַ פּיאָנער־גרופּע.
4. וועלכע קינדער קאָנען ווערן פּיאָנערן?

אכטער מערץ — טאָג פון אַרבעטער־מאַמעס

נו, גענוג שוין קאָכן, מאַמע,
נו, גענוג געזאָרגט, געטראַכט,
קום אַרויס מיט אונז צוזאַמען —
היינט איז יאָנטעוו, אַכטער מאַרט.

אַלע היינט אַהער געקומען —
ווער קען איינזיצן אין שטוב?
אַלע בענק אין זאַל פאַרנומען,
פול געפּאַקט איז היינט דער קלוב.

ס׳רעדן מאַמעס, ס׳רעדן שוועסטער,
און אַ פרייד אַזאַ מין שפּאַרט.
אונזער יאָנטעוו, אונזער גרעסטער,
אונזער טאָג — דער אַכטער מאַרט.

מאַרט — מערץ.

די פּאַריזער קאָמונע

אין יאָר 1871 האָבן די אַרבעטער פון פּאַריז אַראָפּגעוואָרפן די מאַכט פון די קאַפּיטאַליסטן און אויסגעקליבן אַן אַרבעטער־קאָמונע.

נאָר די אַרבעטער־קאָמונע האָט זיך געהאַלטן ניט לאַנג — אינגאַנצן 72 טעג, ווייל די אַרבעטער זיינען נאָך געווען ווייניק אָרגאַניזירט. דאָך האָבן זיי זיך געשלאָגן מיט זייערע שׂונאים ביז דעם לעצטן טראָפּן בלוט.

אַפילו קינדער פון אַרבעטער האָבן צוזאַמען מיט זייערע עלטערן זיך געשלאָגן פאַר דער קאָמונע.

אַ סך, אַ סך קינדער זיינען דעמאָלט אומגעקומען.

אין דעם טאָג דערמאָנען די אַרבעטער פון דער גאַנצער וועלט די העלדישקייט פון די פּאַריזער קאָמונאַרן.

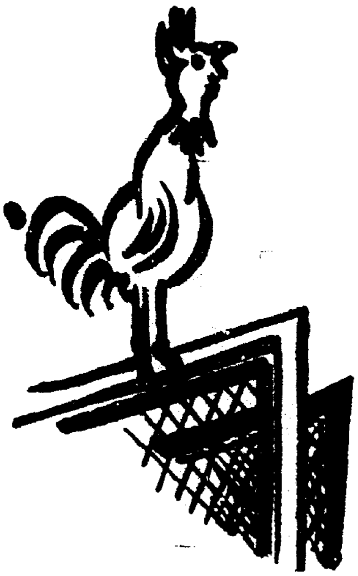

דער פרילינג גייט,
דער פרילינג קומט,
דער פרילינג איז שוין דאָ.

פרילינג

קינדער, וואַרט ניט קיין מינוט!
קינדער, ס'איז אין דרויסן גוט!
ס'איז אַ זון
און ס'איז אַ ווינט,
און דער לעצטער שניי צערינט.
און אויס ווינטער און אויס קעלט,
ס'איז אַ ליבע שיינע וועלט.

נאָך וואָס דערקענסטו, אַז דער פרילינג קומט שוין אָן?

ערשטער מאַי

דער ערשטער מאי איז דער
יאנטעוו פון אלע אַרבעטער
אַף גאַר דער וועלט.
דער טאג רופט זיך:
דער טאג פון אינטערנאַציאָנאל

ערשטער מאי

ס'שווימען פאַנען אין דער לופט,
און דער ליבער יאָנטעוו רופט:
„קומט ארויס אַף גאסן בריימע!
קומט אַרויס אַף גאַסן ברייטע!"

און די אַרבעטער אין רייען
גייען אַלע גלייך אַרויס,
זינגען לידער, העכער, פרייער.
אונז דער ערשטער מאַי איז טייער!

וואָס וועט זיין באַ אייך אין שול דעם טאָג?
ווי וועט איר באַפּוצן אייער קלאַס צום ערשטן מאַי?

מאַי

איינס, צוויי, דריי, פיר.
לויפט אַ ווינט פון טיר צו טיר.
פליט אַ ווינט פון דאַך צו דאַך,
רופט די קינדער אפן שליאַך.
איינס, צוויי, דריי, פיר.

איינס, צוויי, דריי, פיר.
ערגעץ ווײנט דער לעצטער שניי.
גייט די פריילאַכע אַרמיי:
ווינט און קינדער, זון אַפריער.
איינס, צוויי, דריי, פיר.

אַן איינפאַל

פריידעלעס טאַטע אַרבעט אַף אַ פאַבריק. עטלאַכע טעג פאַרן ערשטן מאַי איז דער טאַטע געקומען אַהיים און האָט דערציילט, אַז דעם ערשטן מאַי וועט ער מיט אַלע כאַווירים פון פאַבריק גיין אין נאָם אַף אַ דעמאַנסטראַציע. ער האָט דערציילט, אַז אַלע, אַלע אַרבעטער וועלן גיין אין די גאַסן מיט לידער, מוזיק און מיט פאַנען.

און פריידעלען האָט זיך אויך פאַרוואָלט גיין מיטן טאַטן.

— נעם מיך, נעם מיך, טאטע! — האט זיך פריי־דעלע געבעטן.

— גוט, — האט צוגעזאגט דער טאטע.

און אט איז שוין מארגן דער ערשטער מאי.

פריידעלע ליגט זיך שלאפן. זי האט אבער מורא: דער טאטע קען פארגעסן זי אויפצואוועקן, און דאן וועט זי בלייבן אינדערהיים און וועט גארנישט ניט זען.

דער טאטע שלאפט שוין לאנג, און פריידעלע ליגט, טראכט און האט מורא איינצושלאפן.

מיטאמאל שפרינגט פריידעלע אראפ פון בעט, זוכט אויף א לאנג שטריקעלע און בינדט עס צו מיט איין עק צום טאטנס א שטיוול, מיט דעם צווייטן עק צו דער אייגענער האנט: אז דער טאטע וועט זיך מארגן נעמען פארן שטיוול, וועט ער א צי טאן פארן שטרי־קעלע, וועט זי זיך גלייך אויפכאפן.

אינדערפרי, אז דער טאטע איז אויפגעשטאנען און האט געוואלט אנטאן די שטיוול, האט ער דערזען, אז ארום שטיוול איז ארומגעבונדן א שטריקעלע. ער האט שטארק א צי געטאן פארן שטריקל — פריידעלע האט א געשריי געטאן און האט זיך אויפגעכאפט.

— כ'האב מורא געהאט, דו וועסט פארגעסן מיך אויפצואוועקן, האט געזאגט פריידעלע מיט א פריילאכן געלעכטער, האב איך צוגעבונדן דאס שטריקעלע.

זי האט זיך גיך אנגעטאן, אפגעגעסן און אוועק מיטן טאטן אין גאס.

אף דער דעמאנסטראציע האט פריידעלע געשפאנט לעבן טאטן, אירע אייגלאך האבן געגלאנצט, זי האט זיך פריילאך ארומגעקוקט אין אלע זייטן.

און אלע האבן געקוקט אף דעם קליינעם מיידעלע, ווי זי גייט אין די רייען אזוי ווי א גרויסע.

דעם ערשטן מאַי

אַ לאַנגע צײַט פֿאַרן ערשטן מאַי האָבן זיך די קינ־דער פֿון דער אַרבעטער־שול גענומען גרייטן צו דער מאַי־פֿײַערונג. מען האָט דיסקוסירט, אויסגעאַרבעט פֿאַרשידענע פּלענער, געשריבן און געמאָלן.

דעם אָונט פֿאַרן ערשטן מאַי האָבן די קינדער פֿון דער אַרבעטער־שול געהאַט אַ מיטינג און באַשלאָסן ניט צו גיין דעם ערשטן מאַי אין „פּאַבליק־סקול".

— דאָס איז נאָך װײניק! — האָט זיך אָנגערופֿן בעני.—מיר דאַרפֿן זען, אַז נאָך קינדער זאָלן דעם ערשטן מאַי ניט גיין אין סקול.

— װי אַזױ קאָנען מיר עס דורכפֿירן? — האָט אים געפֿרעגט סערע.

— הערט װי אַזױ. איך דענק, אַז אינדערפֿרי דאַרפֿן מיר אַלע זײַן אַרום דער פּאַבליק־סקול, רעדן צו די קינדער, צעטיילן „ליפֿלעטס" צװישן זײ װעגן דעם ערשטן מאַי און, אויב מעגלאַך, האָבן אַ מיטינג לעבן סקול, צו דער־קלערן די קינדער װאָס עס איז דער ערשטער מאַי.

בענים פּלאַן איז די קינדער געפֿעלן געװאָרן און זײ האָבן באַשלאָסן אַלע צו זײַן אינדערפֿרי לעבן דער „פּאַב־ליק־סקול".

אינדערפֿרי. סערע לויפֿט אַרום מיט אַ פּאַק „ליפֿ־לעטס" און צעטיילט זײ צװישן די קינדער. בעני שטייט לעבן אַ גרופּע קינדער און טײַנעט מיט זײ אײַן, פֿאַרװאָס זײ דאַרפֿן ניט גיין אין סקול.

פּלוצלונג זײַנען אָנגעקומען צװײ פּאָליציאַנטן. אײ־נער האָט זיך גענומען יאָגן נאָך סערען. דער צװײטער האָט אָנגעכאַפּט בענין פֿאַרן קאָלנער און אים אַרײַנגע־שלעפּט אין סקול.

דער פּאָליציאַנט האָט דערציילט דעם פּרינציפּאַל װאָס עס איז פֿאָרגעקומען אינדרויסן.

— פֿאַרװאָס גייסטו הײַנט ניט אין סקול און רעדסט

צו אַנדערע קינדער אויך ניט צו גיין ? — האָט דער פּרינ־
ציפּאַל געפרעגט בעניִן.

— ווייל דער ערשטער מאַי איז אַן אַרבעטער־
יאָנטעוו. מיין טאַטע אַרבעט היינט ניט. איך וויל צוזאַ־
מען מיט מיין טאַטן פייערן דעם ערשטן מאַי. איך בין
אַן אַרבעטער־קינד.

דער פּרינציפּאַל איז אין כּעס געוואָרן, אָנגעהויבן
שרייען אויף בעניִן און אים אַראָפּגעזעצט אין אַ נידעריקערן
קלאַס.

בעני האָט זיך ניט דערשראָקן, ער האָט דערציילט
פאַר אַלע קינדער ווי שלעכט מען איז געווען צו אים, ווייל
ער איז אַן אַרבעטער־קינד און פייערט דעם אַרבעטער־
יאָנטעוו — דעם ערשטן מאַי.

שרייבט, קינדער, ווי אַזוי איר האָט געפייערט דעם ערשטן מאַי.

דער ערשטער מאַי אין מאָסקווע

ביז טויזנט קינדער האָבן מיר זיך דעם ערשטן מאַי
צונויפגעקליבן אין גרויסן זאַל. דאָ איז לעניִן אַמאָל
אַרויסגעטראָטן פאַר די יונגע אַרבעטער און געזאָגט זיי:
„איר דאַרפט זיך לערנען, לערנען”.

מיר האָבן באַשלאָסן שיקן היינט אַ גרוס צו די קינדער
פון די קאַפּיטאַליסטישע לענדער.

מיר האָבן אָנגעשריבן אַ בריוועלע:
„פּראָלעטאַרישע קינדער פון דער גאַנצער וועלט!
אין קאַמף פאַר דער אַרבעטער־זאַך — זייט גרייט!”

מיר האָבן עס צוגעבונדן צו צוויי לופט־באַלונען, און
ווייט־ווייט האָט דער ווינט זיי פאַרטראָגן.

צו וועמען האָבן די סאָוועטישע קינדער געשיקט אַ גרוס?

אַזוי פייערט מען אין סאַוועטן־פאַרבאַנד

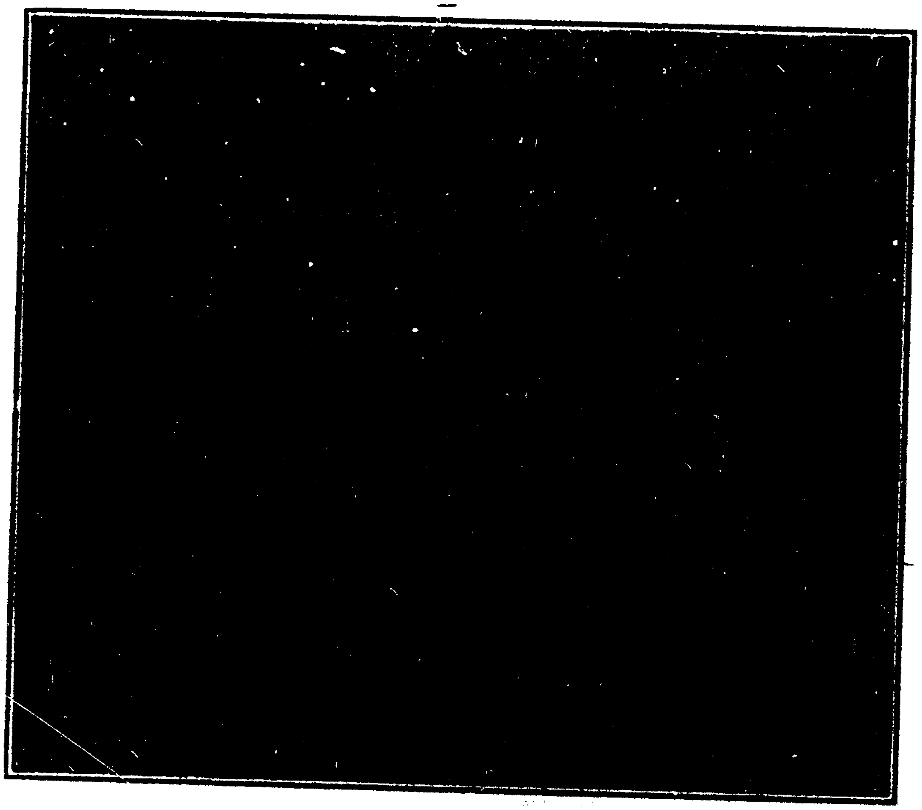

האָבן זיך קינדער פאַרזאַמלט באַם סקווער,
זיינען קינדער געגאַנגען מיט מוזיק.
אין העמדלאַך אין ווייסע, אין הויזלאַך אין בלויע,
מיט קווייטן אַף העמדלאַך, מיט פריילאַכן בליק.

זיינען די רויטע אַרמייער געקומען צו גיין
מיט דער פלאַם־רויטער פאָן,
מיט דעם הילכיקן פויק,
מיט דעם גרויסן טרומייט.

האָבן זיך קליינינקע קינדער פונפאָרנט געשטעלט
און דערנאָך די פאַבריק,
און דערנאָך דער זאַוואָד,
און אַ ריי נאָך אַ ריי צום גאָרטן אַוועק.

אַ בריוו פון דייטשישע קינדער

טייערע באַוודים!

מיר ווילן אייך דערציילן, וואָס באַ אונז האָט זיך גע־טראָפן דעם ערשטן מאַי.

דער טאָג איז אויסגעפאַלן וייער אַ שיינער. אַלע אַר־בעטער־קינדער פון אונזער גאַס, אָנגעטאָן יאָנטעוודיק, מיט רויטע פאָנען אין די הענט, זיינען אַוועק אָפן שפּאַציר.

נאָר איין אינגל איז פאַרבליבן אינדערהיים. ס'האָט אים ווי געטאָן אַ פוס. איז ער געשטאַנען באַם פענצטער מיט אַ רויטער פאָן אין דער האַנט. פּלוצים זיינען פון ערגעץ אָנגעלאָפן אַ פּאָר פאַשיסטן און אַרויסגעריסן באַ אים די רויטע פאָן.

דאָס אינגל האָט אָנג'עהויבן שרייען. אָף זיינע קוי־לעס זיינען זיך צונויפגעלאָפן עלטערע אַרבעטער. מען האָט זיך געלאָזט נאָך די פאַשיסטן און אָפגעשלאָגן באַ זיי די רויטע פאָן.

ווער זיינען די פאַשיסטן?

אַרבעט: שרייבט אָן אַ בריוו צו די דייטשע קינדער.

פּיאָנערן־ליד

איינס, צוויי, דריי,
פּיאָנערן זיינען פריי, —
מיר קעמפן פאַר די אַרבעטער
קעגן שקלאַפעריי.

נידער מיט די רייכע,
נידער מיטן געלט.
מיר וועלן מיט די אַרבעטער
בויען אַ נייע וועלט.

מיר פאָרן אין „קינדערלאַנד"

אפן האדסאן
שווימט א שיף.
שניידט די כוואליעס
שוימיק, טיף.

אפן שיף
א קינדער־ראד
גייט ארויס אין א
קאראהאד.

זינגען כוואליעס,
שפרינגען אויך,
ווי די קינדער
אין דער הויך.

און די קינדער
אפן דעק
קוקן פריילאך
אפן ברעג.

פליען פויגל
איבער זיי,
קלינגט דער דעק
מיט פרייד־געשריי.

פרייד פון קינדער
אפן טייך.
עלטער, יונגער —
אלע גלייך!

אלע קעמפערס
האנט אין האנט —
קינדער פארן
אין ק י נ ד ע ר ל א נ ד.

1. וואָס וועט איר טאָן זומער?
2. וואו וועט איר זיין זומער?
3. וויפל קינדער וועלן פאָרן אין קעמפ?
4. געפינט אויס, ווער עס איז געווען אין קעמפ, און בעט צו דערציילן וועגן דעם.

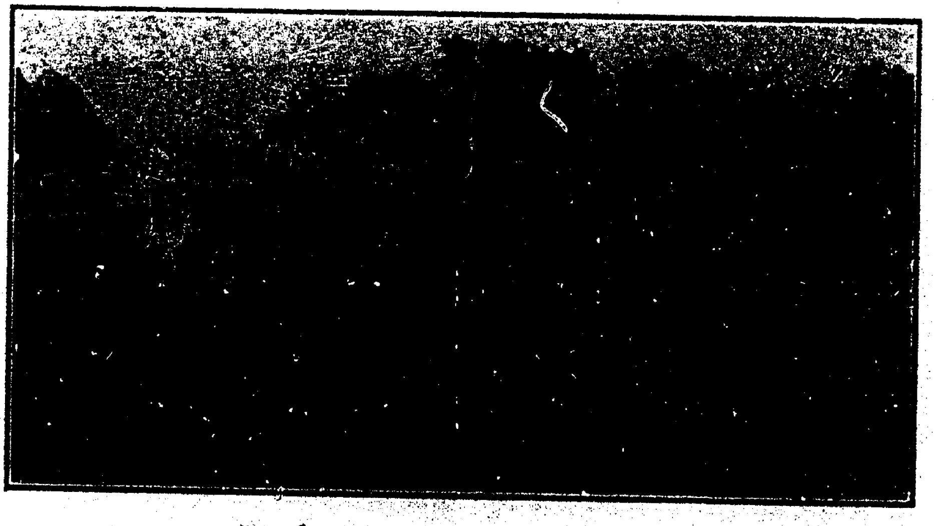

אונזער קעמפ „קינדערלאַנד".

קינדער

בײלאגע

אנפאנגער לערנבוך פאַרן ערשטן יאָר

בײלאגע צו פערטער רעווידירטער אויפלאגע

צוזאמענגעשטעלט פון:

ד. טאראנט און ב. פרידמאן

צענטראלע ייִדישע ביבליאטעק
און פרעסע ארכיוו

פארלאג

אינטערנאציאנאלער ארבעטער ארדן

80 פינפטע עוועניו

ניו יארק, 1933

פּאַפּאַ פון שאַפּ

גיט זיך די טיר אָן עפן,
גיט די טיר אַ קלאַפּ.
— מאַמע! דאָס איז פּאַפּאַ,
פּאַפּאַ פון דעם שאַפּ!

מאַלעס פּאַפּאַ אַרבעט,
אַרבעט שפּעט אין שאַפּ.
וואַרט מאַלע אַלעמאָל,
די טיר זאָל טאָן אַ קלאַפּ.

פּאַפּאַ — פון שאַפּ
מאַמע — ___ ___ ___
אַלע עסן.

דער ערשטער מאַי.

טאַטעס און מאַמעס,
און קינדער — צוזאַמען.
און איבער די קעפּ —
רויטע פֿאָנען, ווי פֿלאַמען.

טאַטעס און מאַמעס,
און קינדער — מיט לידער.
אומעטום קעמפֿן היינט
אַרבעטער - ברידער !

רופֿן די לידער,
פֿירן די פֿאָנען
קעגן די רייכע —
די אַרבעטער - סאָנעס !

רופֿן די פֿאָנען,
פֿירן די לידער
צו פֿרייד און צו פֿרייהייט
די אַרבעטער - ברידער !

אַן איינפֿאַל

פֿריידעלעס טאַטע אַרבעט אַה אַ פֿאַבריק. עטלעכע טעג פֿאַר'ן ערשטן מאַי איז דער טאַטע געקומען אַהיים און האָט דערציילט, אַז דעם ערשטן מאַי וועט ער מיט אַלע כאַווײרים פֿון פֿאַבריק גיין אין גאַס אַף אַ דעמאָנ־סטראַציע. ער האָט דערציילט, אַז אַלע, אַלע אַרבע־טער וועלן גיין אין די גאַס: מיט לידער. מוזיק און מיט פֿאָנען.

און פֿריידעלען האָט זיך אויך פֿאַרוואָלט גיין מיטן טאַטן.

סאוועטן פארבאנד.

ס'איז דא א לאנד אן נויט, אן הונגער,
א לאנד פון פרייהייט און פון פרייד.
און יעדער ארבעטער און פויער
דארט אין לאנד א שטאלצער גייט. . .

ס'איז דא א לאנד אן באלעבאטים,
צום ארבעטער געהערט דארט אלץ!
ס'קאן קיינער דארט אין לאנד ניט רויבן
פון ארבעטער דאס ברויט מיט זאלץ! . .

ס'איז דא א לאנד אן רייכע הערשער,
וואס האלטן ארבעטער אין גראטעס!
ס'איז דא א לאנד, וואו זוכן ארבעט
דארפן ניט מיליאנען טאטעס!

ס'איז — לאנד פון ארבעטער און פויער!
ווען דעם לאנד איך טראכט און טראכט:
ס'דארפן קינדער ניט פארקויפן
צייטונגען דארט שפעט באנאכט.

ס'דארפן קינדער דארט ניט שלאפן
אף דער גאס אין קעלט און שניי, —
לערנען זיי און זיינען פריילער:
אלץ אין לאנד געהערט צו זיי!

דארפן מיר דאס לאנד, דאס פרייע,
אפהיטן, ווי אויג אין קאפ,
פון די שלעכטע באלעבאטים
נעם די אויגן ניט אראפ! —